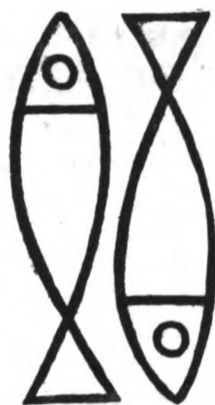


OPBOUW



WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

„Maar gij geheel anders“¹⁾

III.

(Ef. 4 : 20)

De Bijbel anders?

Onlangs werd ik op een vergadering gemengd in een dispuut tussen een paar jonge kapelaans en een oude pastoor over de vraag, hoe je vandaag over Gen. 1 moet preken. De heren waren 't er wel over eens, dat je op de preekstoel voorzichtig moet zijn met het brute aantasten van traditionele overtuigingen. Maar de kapelaans koesterden toch over Gen. 1 op hun studeerkamer zeer vrijmoedige opvattingen, terwijl de oude pastoor hulp bij mij zocht voor zijn nog ouderwetse standpunt, dat we Gen. 1 toch moeten nemen zoals God het gegeven heeft, als openbaring aangaande de schepping aan zijn volk.

Toen spraken die jongeren druk over „aanpassing“. God zou zich „aangepast“ hebben aan de opvattingen over de schepping, die toendertijd onder Israël heersten. God maakte gebruik van allerlei mythen en sagen, zeiden ze, en dat is in onze tijd een veel voorkomend standpunt.

In deze discussie gemengd heb ik gezegd: mijne heren, ik ben het volkomen met u eens, als u bedoelt, dat de HERE onze God niet over de hoofden en boven de bevatting van zijn volk gesproken heeft. In zoverre is alle openbaring Gods aanpassing aan het bevattingvermogen van de mens op een bepaald cultuurniveau. Maar dat betekent volstrekt niet, dat de HERE zijn volk verhaaltjes op de mouw spelt en ons zegt allerlei dingen te geloven, die kant noch wal raken.

De HERE past zich natuurlijk aan bij ons bevattingvermogen, maar dat geldt niet alleen Gen. 1, maar ook Gen. 2 en 3, en ook Luc. 1 en 2, en ook Matth. 28, m.a.w. de zondeval, en de vleeswording des Woords en de opstanding van Christus.

Waar blijven we als we ook dáár van mythen moeten spreken, zoals vandaag inderdaad wel gedaan wordt.

Ik behoef op de kwestie van het gezag van de Bijbel als Gods Woord hier wel niet nader in te gaan. Daar mogen we, dacht ik, in onze kring toch zonder meer van uitgaan.

Gezag van de Bijbel

Daarvan uitgaande moeten we hier toch wel onderscheiden. In het O.T. staan voorschriften voor het volk Israël waaraan we ons als n.t.-christenen niet meer gebonden achten. Ik behoef dat niet te illustreren. Ze zijn vervallen als gevolg van hun vervulling in Christus' komst en werk.

Wat niet wegneemt, dat er in het O. T. toch ook veel staat, dat voor de N. T. Kerk van groot belang blijft. Ook in de z.g.n. ceremoniële wetten. Ik denk aan de besnijdenis. Hoewel wij onze jongetjes van 8 dagen niet meer besnijden, leiden we toch de kinder-

doop rechtstreeks van deze besnijdenis af. Ik denk ook aan allerlei voorschriften in de mozaïsche wetten, die het praktische leven van de Kerk van die dagen raken, waaruit we nog veel kunnen leren en die we waarschijnlijk tot onze schade menen te kunnen achterlaten in een bedeling, die achter ons ligt.

Aan de andere kant is het de vraag of we allerlei voorschriften van Paulus b.v. voor het n.t.-gemeentelven niet te gemakkelijk zonder meer willen handhaven in onze huidige situatie. Ik denk aan de beroemde kwestie van 30 jaar geleden, van het korte haar, het met gedekten hoofde in de kerk en aan 't avondmaal komen van de zusters der gemeente. 't Is trouwens merkwaardig, dat heel wat kwesties die met het gezag van Paulus' voorschriften samenhangen circelen rondom de positie van de vrouw in de kerk. En de vraag komt vanzelf op of Paulus in zijn tijd, op het cultuurniveau van toen levende en sprekende, in verband met de plaats, die de vrouw had in de wereld van zijn dagen, niet zo moest spreken over de vrouw in de kerk. En of de totale verandering, ook op dit punt, van het maatschappelijk leven, voor ons niet meebrengt, dat we tot andere decisies komen dan Paulus, overigens, als dat kon, met zijn volle instemming. Moeten we niet oppasen, dat we, door ons letterlijk aan zijn voorschriften van en voor toen te houden, niet voor vandáág bewerken wat Paulus voor één wilde verhinderen: ongezonde verhoudingen in het gemeentelven?

De kerk heeft zeker te rekenen in haar vormgeving met de maatschappelijke structuur van haar tijd, zo zagen we reeds eerder. Dat er ambten moeten zijn, dat het Evangelie gepredikt moet worden en de sacramenten bediend, dat de armen als ze er zijn verzorgd moeten worden, dat zending „gedreven“ moet worden, dat is allemaal buiten kijf en is een opdracht voor alle tijden gelijk. Maar de manier waarop en de vorm waarin en de vraag of de vrouw daarbij ook ingeschakeld moet worden kan nauw samenhangen met de maatschappelijke positie van de vrouw in een bepaalde tijd en... ev. gebrek aan mannen! Zou b.v. een groep van 150 christenen zich niet tot een gemeente mogen institueren wegens gebrek aan geschikte mannen voor de ambten, en zou zo'n groep daarom verstoken moeten blijven van doop en avondmaal?

Niet veralgemeniseren

We kunnen en mogen niet elke uitspraak in het N.T. veralgemeniseren. Ik denk nu aan het woord van Jezus: de armen hebt ge altijd bij u, maar Mij hebt ge niet altijd bij u. Dat zei Hij tegen Judas en de discipelen in die tijd, toen de armen als bedelaars langs de wegen zwierven. Geen beste tijd, en dat onder Israël!

Maar wil Jezus nu zeggen, dat er per se altijd armen moeten blijven en dat een kerk geen kerk meer is als ze geen armen te verzorgen heeft? En dat er dus per se altijd

Redactieleden:

Dr. J. BOSCH, P. GROEN, Prof. Dr. H. J. JAGER, Prof. C. VEENHOF, Ds. G. V.SEE

Adres van de Redactie:

J. Bosch, Engelenbergstr. 4, Kampen

Geref. Persvereniging „Opbouw“:

adres secretaris en penningmeester: Van Lynden van Sandenburglaan 16, Utrecht. Telef. 030-711450. Giro 448367.

Administratie abonnementen:

Drukkerij Steenberg, Slotlaan 220,

Abonnementprijs

f 12.— per jaar (bij vooruitbetaling) Zeist. Giro 233117.

diakenen moeten zijn om een kerkeraad compleet te maken en er voor de armen ge-collecteerd moet worden om de eredienst compleet te maken?

Ik krijg wel eens de indruk, dat er per se armen moeten blijven om de diakenen aan het werk te houden, en dat men dáárom zo gekant is tegen allerlei sociale voorzieningen en overheidsregelingen, die de armoeken en voorkomen. In plaats dat we blij zijn en dankbaar met een overheid, die gerechtigheid oefent. We hebben die gerechtigheid, dacht ik, te veel strikt juridisch gezien en te weinig ook sociaal. We hebben het leven in stukjes geknipt, hier de staat en daar de maatschappij en dan was het vaak een hele toer om de grenzen tussen die 2 terreinen precies af te bakenen. De Bijbel, met name het O.T., weet daar niet van. Een overheid, die zulke maatregelen treft, dat ze armoede voorkomt, beoefent in bijbelse zin gerechtigheid, die het volk verhoogt, ook sociaal verhoogt.

We mogen dat alles toch niet frustreren met een beroep op het woord van Jezus van en voor toen: de armen hebt ge ook nog wel bij u als Ik niet meer bij u ben.

Dit was even een illustratie, hoe behoedzaam we met de Bijbel moeten omgaan en hoe scherp we moeten onderscheiden, vooral als we uitgaan van het gezag van de Bijbel en ons daarop beroepen.

We hebben als gereformeerde mensen nogal de neiging tot wetticisme. Overigens een houding, die het zich het gemakkelijkste maakt tegenover de Bijbel. Terwijl de Bijbel zelf ons leert, dat de HERE ons leidt van stap tot stap door zijn H. Geest, en bij het licht van zijn Woord, heeft het wetticisme een heel systeem klaar liggen van principes en geboden, die tevoren het patroon van ons optreden bepalen. Daar krijgt de HERE geen speld meer tussen.

Gods Woord is een lamp voor onze voet en een licht op ons pad, maar geen verzameling van wetsbepalingen. Hoe de volgende stap te doen is, zullen we in elke concrete situatie hebben te beslissen. Gods Woord verlicht ons pad, waardoor we gevaren en struikelstenen zien, maar hoe de stap gedaan moet worden is een zaak van onze christelijke vrijheid (Rom. 12 : 1, 2).

(Wordt vervolgd)

C. P. Plooy.

¹⁾ Gesproken in een jeugdvergadering in Haarlem, 1 nov. 1965.

Hoe aanvaarden wij elkaar?

(3)

Christus aanvaardde Joden en heidenen

Ds. Zomer klaagt, dat ik er aan voorbij gegaan ben, dat hij het „tot heerlijkheid Gods” in direct verband heeft gezet met het Schriftbewijs uit het Oude Testament. Hij zal hier wel doelen op zijn stelling, dat de teksten in de verzen 8-12 door Paulus worden aangehaald om te wijzen op de eenstemmigheid in het loven van de Heere, zoals dat gevonden wordt tussen Joden-christenen en heiden-christenen in de Nieuwtestamentische kerk.

Deze exegese lijkt me op zichzelf juist.

Maar hiermee is voor de zaak, die ons bezig houdt, niets beslist.

Want de vraag is of door **verschil van oordeel** in bepaalde zaken de **eenstemmige lof** Gods wordt verhinderd, als het n.l. zaken zijn waarin het Koninkrijk Gods niet bestaat, zoals Paulus zegt in 14 : 17.

Die vraag stellen is haar beantwoorden.

Die eenstemmigheid gaat echter wél verloren, als men elkaar in dat verschil niet draágt, maar er om oordeelt. Dan komt er twist en breuk en gaat de eenstemmige lof Gods verloren.

Van Leeuwen-Jacobs schrijven in de K.V. terecht: „In en door Hem (Christus, G. J.) is de éénheid van het lichaam van Christus tot stand gekomen, de scheiding tussen Jood en heiden vervallen (vgl. Ef. 2 : 11 v.v. enz.). Zou dan om een verschil in opvatting over „eten en drinken” de eensgezindheid in de gemeente verbroken worden, men zich van elkaar verwijderen?”

Aan die eenstemmige lof, evenals aan het met één mond God verheerlijken, legt ds. Zomer de noodzaak ten grondslag van precies in alles gelijk denken, als vrucht van argumentatie.

Dit is echter een *petitio principii*, 'n onbewezen uitgangspunt.

Het wordt niet door exegese uit de Schrift gehaald, maar aan de exegese ten grondslag gelegd en zij wordt er naar verwrongen.

Hier ligt de grondfout van de hele preek.

Daarom wordt daarin letterlijk alles op zijn kop gezet en Paulus' woord in zijn tegendeel verkeerd.

Het citeren van ds. Zomer.

Collega Zomer gaat in 14 : 1 uit van de vertalingen: twistgesprekken. Hij schrijft met een iets te grote verzekerdheid: „Toch is uit de Griekse grondwoorden wel duidelijk, dat Paulus hier m.n. verbiedt „twistgesprekken” over iemands overwegingen, die ten grondslag liggen aan zijn overtuiging”.

Hij verwijst dan ter staving van zijn gevoelen naar Dr. Holwerda en geeft een citaat van deze geleerde, waarin de woorden voorkomen: Paulus wil „niet dat de broeders elkaars overwegingen in lange en onvruchtbare disputen onder de loupe gaan nemen...”

Even later stelt ds. Zomer op één lijn: lange onvruchtbare disputen en twistgesprekken.

Maar dr. Holwerda zegt op 14 vers 1: (de oude vertaling heeft) „maar niet tot twistige samsprekingen”, doch beter is: „niet voor (lange) disputen over de overwegingen”. Dr. Holwerda elimineert hier dus het woord twist!

Ridderbos wordt ook zonder meer voor de opvatting van ds. Zomer geannexeerd. Maar deze spreekt voorzichtiger dan hij: „Daarom schijnt ons, zonder al te stellig te durven spreken, de opvatting, dat hier over de **strijd** der (wederzijdse) opvattingen gesproken wordt, de voorkeur te verdienen”.

Iets anders is echter belangrijker.

Ds. Zomer beroept zich met name in zijn anti-critiek op verschillende exegeten. Greijdanus, Jager, H. N. Ridderbos, Van Leeuwen-Jacobs, Calvijn, Holwerda: Nu eens voor dit en dan eens voor dat. B.v. op de eerste vier voor de verbinding van 15 : 7 met vers 6 door het woordje: daarom!

Nu was die verbinding zelf tussen ons niet in geding. Ik legde haar ook.

Maar de conclusie daaruit was wél in geding. Die van ds. Zomer was: daarom argumenteren tot je het eens bent.

Die van mij: daarom dat verschillend oordeel over vlees eten voor elkaars verantwoording laten, er niet langer over spreken.

Met deze conclusie bevind ik mij in het gezelschap van al deze exegeten.

schap van al deze exegeten.

Ds. Zomer bevindt zich met zijn conclusie in het gezelschap van geen dezer exegeten.

Maar zijn lezers krijgen een heel andere indruk!

„We zijn het hartgrondig eens met de exegese van prof. Jager: we mogen „niet direct op hem (d.i. de zwakke in het geloof (G. J.) losstormen en zijn bedenkingen veroordelen — met de gedachte: we zullen hem wel gauw gelijkshakelen”, aldus mijn criticus.

Ds. Zomer stelt zichzelf dus voor als in goed gezelschap zijnde.

Maar hij laat de volgende zinnen van prof. Jager maar weg: Blijkbaar is Paulus niet van mening, dat de gelovigen in alles gelijk moeten denken, noch dat zij alles gelijk moeten willen, noch dat zij in alle gewoonten gelijk handelen. De eenheid ligt in het geloof in Jezus Christus en sterk geloof en zwak geloof moet samen zijn plaats hebben in de gemeente”.

Ik wil zulk citeren maar aan het oordeel van de lezer overlaten.

Ethisch slecht.

Met bovenstaande woorden qualificeert collega Zomer mijn critiek op zijn preek.

Om dat te „bewijzen” zet hij de volgende redenering op:

Paulus verbiedt twistgesprekken, het direct losstormen op de zwakke en zijn bedenkingen veroordelen — met de gedachte: we zullen hem wel gauw gelijkshakelen.

Ds. Janssen zegt dat ik aanspoor te doen wat Paulus verbiedt.

Maar ik heb, aldus nog steeds ds. Zomer, nergens tot twistgesprekken en direct op de naaste losstormen aangespoord.

Nergens.

Wat zijn echter de feiten?

Ik citeerde eerst verschillende exegeten. Bij één kwam inderdaad het woord twistgesprekken voor. Bij een ander het direct op de zwakke losstormen.

Ik Vatte echter samen in deze woorden: Paulus verbiedt „het beoordelen van de verschillende overwegingen in de gemeente. Dit is de inzet van heel Paulus' verhandeling over de moeiten in de gemeente, welke verhandeling haar kernpunt vindt in zijn vermaning: Aanvaardt elkander. Niet om eindeloos te dispute- ren, maar zoals men wederzijds is en doet!”

En dan, in aansluiting **hieraan**, zeg ik dat ds. Zomer Paulus precies het tegenovergestelde laat zeggen van wat hij zegt.

Want ds. Zomer zegt dat Paulus de verschillen wil **uitgesproken** zien: spréken en doorspreken, mensen! Bij de open Bijbel enz.

Dát is nu Paulus het tegenovergestelde laten zeggen van wat hij zegt.

Zo zet ds. Zomer alles op z'n kop.

Precies op zijn kop.

Valt hier te spreken van „ethisch slecht” bij mij?

En van een gesmáád worden van ds. Zomer in een persartikel?

Grote woorden, anders niets.

Een exegese uit een Schooldagrede.

Ds. Zomer verwijst me naar een Schooldagrede, gehouden door prof. H. J. Schilder in het jaar 1961, getiteld: „De slotsom van sterken en zwakken”. Hij geeft daaruit dan enkele citaten.

Ik zal wel, op dit punt, rekenen mogen op enige welwillendheid van collega Zomer. Hij zal begrijpen, dat het me niet mogelijk is deze hele Schooldagrede te bespreken. Maar omdat hij me er naar verwijst, wil ik toch een enkele opmerking maken.

Van bijzondere betekenis is dat prof. Schilder er nadrukkelijk op wijst, dat de apostel de **betekenis** van het onderhavige geschil nauwkeurig onderscheidt. Het is in Rom. 14 niet een zaak van ongelooft of geloof, maar van zwak of sterk in het het geloof, zegt hij. En hij wijst er op, dat als er ook in de christelijke kerk verschil van oordeel is over enig punt van leer of leven, er eerst duidelijkheid over moet komen of dit een zaak is die met het evangelie staat of valt, dan wel een zaak van **uitwerking** van het evangelie en **toepassing** op vragen van de dag.

Vandaar dat prof. Schilder op schone wijze kan spreken over het dragen van lasten, omdat er zwakken zijn, over geduld enz.

Ds. Zomer heeft dit onderscheid in zijn preek m.i. niet voldoende gezien, in elk geval het niet verdisconteerd.

Wanneer prof. Schilder nu daaraan toevoegt, dat Paulus daarmee niet zeggen wil, dat ieder nu maar doen moet, wat hij zelfs wil, dan is dat, zó geformuleerd, wel waar, maar dan begint hij toch de eigenlijke spits van Paulus' betoog te verwaarlozen.

De verwijzing naar Christus' rechterstoel door Paulus houdt zeker in, dat ieder er mee moet rekenen dat hij, voor zijn overtuiging rekenen moet met het komend oordeel van Christus; er bestaat in de kerk geen recht voor het hebben van „eigen opinies”. Om het in de woorden van prof. Schilder te zeggen: „...de kerk is een rechtsverband, want ieder staat met zijn oordeel voor het forum van Gods rechterstoel”. Ieder zij daarom voor zijn eigen besef **ten volle** overtuigd, 14 : 5 b. Dit woord stelt ieder onder de volle verantwoordelijkheid van zijn beslissing en moet de zwakken dringen de gronden, waarop zij menen te moeten handelen, nog eens ernstig te overwegen (Ridderbos). En: ieder onzer zal inderdaad rekenschap geven voor God. Aldus wil de apostel een ieder nopen zich voor zijn beslissingen met het oog op Gods rechterstoel te onderzoeken (Ridderbos op 9 : 12).

Maar dat de kerk een **rechtsverband** is in de zin zoals prof. Schilder daarover schrijft, is toch niet zozeer het **doel** van Paulus' betoog hier, maar het **uitgangspunt**, om n.l. te zeggen dat ieder **voor zijn eigen besef** ten volle overtuigd heeft te zijn (vs. 5 b) en dat een **ieder voor zichzelf** rekenschap zal geven (vs. 12) en de één dus niet de ander te oordelen heeft

Dát is de eigenlijke spits van het betoog en Paulus kan dit hier zeggen, omdat beide groepen met hun verschillende practijk handelen „om den Here” en Hem danken vs. 6; omdat het Evangelie met deze zaak zelf niet is gemeoid, want het Koninkrijk Gods bestaat niet in eten en drinken (vs. 17).

Prof. Schilder heeft deze spits van Paulus' betoog m.i. niet voldoende opgemerkt en verdisconteerd, waarom hij tegen het einde van zijn rede kan opmerken dat Paulus deze opwekking laat horen: „de een met de ander opnemen de last der verantwoordelijkheid voor Christus' rechterstoel”.

De één met de ander?

Paulus spreekt van: ieder voor zichzelf! vs. 5 en 12.

Ridderbos zegt op dit laatste vers: „Dit stelt de kwestie van eten of niet eten enz. als **gemeentelijk** probleem ter zijde, maar legt het tevens met vernieuwde kracht voor ieders verantwoordelijkheid, vgl. vs. 5”.

Dit heeft prof. Schilder blijkbaar niet goed gezien en daarom komt hij tot soortgelijke conclusies als ds. Zomer, althans tot een spreken dat in dezelfde richting wijst.

Hoe ik daarover denk op grond van wat Paulus werkelijk zegt, kan uit deze artikelen duidelijk zijn.

Wat prof. Schilder zegt over de slotsom van Gods ganse woord, is mij niet goed duidelijk geworden. Ik heb er zeker mijn best voor gedaan om de zin van de vele woorden te vatten, maar durf niet te zeggen, dat ik die begrepen heb.

Voor deze zaak moge ik verder verwijzen naar wat ik schreef over de reden, waarom Paulus Ps. 69 citeerde, en nogmaals opmerken dat het punt van vergelijking is Christus' zelfopoffering. Die en niets anders. Wat prof. Schilder precies bedoelt, zij in het midden gelaten, in Ps. 69 is geen sprake van zwakken, maar van vijanden, haters, over wie de goddelijke stráf wordt ingeroepen. Maar om ónzentwil verdroeg Christus de smaadt dezer haters.

Zal de kerk het Wóórd bewaren?

Dit is de ene nood, schrijft ds. Zomer in zijn anti-critiek: Zal de kerk het Wóórd bewaren?

Om dit laatste was het mij in mijn critiek ook te doen: om het bewaren van het Woord door de Kerk en het zich daaronder ootmoedig buigen.

Tot dit Woord behoort ook het woord van Paulus in Rom. 14-15 : 13, waarin hij de gelovigen opwekt elkaar te aanvaarden, ook met verschil van inzicht in bepaalde vragen indien deze niet het Evangelie zelf raken. De geest van het niet zichzelf behagen, doch zijn naaste behagen, is van grote betekenis voor de eendracht in de gemeente. En alles door argumentatie en

dóórspreeken uit de weg willen ruimen, bergt gróte gevaren in zich, n.l. het gevaar van einde-loze disputen, twistgesprekken, elkaar oordelen en veroordelen, tot het tenslotte tot breuken komt.

In dit: alles willen doorspreken, omdat verschil van gevoelen geacht wordt niet te mogen bestaan, ook waar eenheid des geloofs in het Evangelie is, wordt een geest van perfectionisme openbaar. Deze geest leidt, als hem voet gegeven wordt, onherroepelijk tot de ene „kerkzuivering” na de andere.

Er schuilt in de mening, dat dóórspreeken en het op tafel leggen van de argumenten alle meningsverschillen tot oplossing kunnen gebracht worden, een geest van intellectualisme, dat zich vastklemt aan streng logische betogen en daarvan alle heil verwacht. De eensgezindheid in de gemeente is echter niet louter gevolg van gelijke inzichten. Het geloof omvat meer dan het intellect en zijn wortelen liggen dieper. Waar dit echter vergeten wordt, verschraalt het geestelijk leven en worden alle gevaren van twistgesprekken opgeroepen. Gods Woord heeft een verre strekking, schrijft Greijdanus op 15 : 4.

„En die strekking is ook wel intellectueele kennis doch deze niet uitsluitend, noch om haar zelfs wil, zooals verder duidelijk wordt”.

De Corinthiërs hebben aan Paulus geschreven: wat het offervlees aangaat, wij weten dat wij allen kennis bezitten, 1 Cor. 8 : 1.

Paulus antwoordt: De kennis maakt opgeblazen, maar de liefde sticht, vs. 2.

En hij zegt in vs. 8: Nu zal wat wij eten, ons niet bij God brengen; eten wij niet, wij zijn er niet minder om, eten wij wél, wij zijn er niet meer om.

En diezelfde Paulus, die zo spreekt, zou de gelovigen te Rome opwekken toch alstublieft de argumenten voor en tegen vleeseten op tafel te leggen, omdat anders God niet eenstemmig kan worden geprezen? Terwijl nota bene naar zijn uitdrukkelijke betuiging wie eet, God dankt en wie niet eet, óók God dankt, Rom. 14 : 6?

Zie hier het gevaar van het intellectualisme voor de rechte exegese. En voor het leven der kerk, want deze kromme exegese vormde „de inzet van het conflict” te Groningen-Zuid, zonder dat eerst voldoende werd overwogen of hier een zaak aan de orde was, die met het Evangelie staat of valt, dan wel een zaak van uitwerking van het Evangelie en toepassing op vragen van de dag, om met prof. H. J. Schilder te spreken.

Dr. A. Kuyper spreekt in zijn „Drie kleine vossen”, die de wijngaard bederven (Hooglied 2 : 15) van het gif van het intellectualisme, pag. 13. „Men redeneert, men licht toe, men verklaart, men regelt, men formuleert, men bepleit de gedachte, en beeldt zich dan maar al te spoedig in, dat het nu ook vanzelf wel zoo loopen zal, omdat men het zoo duidelijk uiteengezet en zoo volledig geordend heeft”, 21.

Ordekwesties stellen is er een fataal gevolg van.

O Hendrik de Cock!

G. Janssen.

Pas op voor de „profeten”

Geen „syllogismenroffel”

In zijn persarbeid uit de laatste jaren van zijn leven keerde Schilder zich ook nadrukkelijk tegen een kwaad dat met het hier boven gesignaleerde onlosmakelijk verbonden is.

Het is het euvel van het hinderen, het diskwalificeren en discrimineren van broeders op grond van allerlei beschouwingen en daden welke men hun terecht of ten onrechte toeschreef. Deze diskwalificatie leidde op sommige plaatsen zelfs tot het oefenen van censuur.

Schilder hekelde in zijn verzet tegen dit onbroederlijk bedrijf vooral de „syllogismenroffel” welke daarin meestal een belangrijke rol speelde. Deze „Syllogismenroffel” is het al redenerend voortgaan van conclusie tot conclusie, waarbij men een reeks van feiten en overwegingen, welke bij de beoordeling van een in geding zijnde persoon of zaak beslist ook in rekening gebracht moet worden, over het hoofd ziet of zonder meer negeert. Met behulp van een aantal „dussen” kan men op deze wijze in een ogenblik tijd van een kleine „overtreding” een ernstig „misdrijf”, en van een man die een misslag beging een immoreel, goddeloos sujet maken. En als men eenmaal zo ver is gekomen worden de ogen koud en fanatiek. Keihard worden broeders dan geoordeeld en veroordeeld. Ze worden den volke voorgesteld als afwijkers van de belijdenis, als trouwelozen ten aanzien van de kerk.

Schilder keert zich met alle kracht tegen de mensen die zich aan dit kwaad schuldig maken. Ze hebben, zo betoogt hij, iets van een „Robot”. En ze doen heel dikwijls juist zelf het kwaad dat ze in anderen laken. „Er zijn er, die zelf maanden achtereen typische fouten in hun optreden doen zien, waarvan zij, als anderen die bedreven, roepen: ziedaar? ’n zónde! en moet die niet beleden worden? Zo neen — de avondmaalsgemeenschap is opgebroken! Mij ziet u er niet meer! En eenmaal op dit punt aangekomen, krijgt men dan verbluffende staaltjes te zien van een allervlotst functionerend syllogismenapparaat. De hantering ervan is zeer suggestief. Ze doet alleen maar denken, althans bij sommigen, aan de bewegingen van een Robot-mens”²⁾

Heel dit gedoe, zo bezwoer Schilder zijn broeders is volkomen vreemd aan wat Jezus Christus door zijn Geest in de kerk wil gedaan hebben. „Met oneindig geduld”, zo schreef hij eens, „is de Geest bezig de kerk *bijeen te houden*, niet door een woordje, maar door het Woord. Niet door dogma, doch door het Woord. Niet door exe-gese, doch door het Woord. Niet door paraf-rase, of door een parafrase, doch door het Woord. Die Geest, die het alles uit Christus neemt. Uit welke Christus! Uit die, die — zo zegt het, meen ik, de Bijbel — eer Hij het avondmaal instelde, Judas wegzond (anderen zeggen het anders, en ik zal ze er niet om verketteren, hoewel ik hun de bezwaarschriften kan voorspellen, als hun naam bekend wordt, en zij nog leven!!!³⁾), maar die het toen aanrichtte o.a. met Simon Petrus. De enige keer, dat een avondmaal feilloos aangericht is met zuivere keur.”

Ja, zo deed en zo doet Jezus Christus.

Maar de man van de „syllogismenroffel” doet heel anders. Hij „zit misschien maanden en maanden ná iemands misstap hem nog na te rijden met: *zijn misstap*, toen en toen: hij moet schuld belijden. Christus wist van Petrus’ misstap, had hem die ook aangezegd, en Petrus had geen schuld beleden, maar gezegd: neen, neen, daar komt niets van in! Christus vierde toch met hem avondmaal. En de vraag: hebt gij Mij lief? en nog eens en nóg eens, die bewaarde Hij voor later; *en zijn ogen waren zacht*. Er zijn mensen, die een ander willen pressen tot schuldbelijdenis, maar het ongeluk is: niet allen hebben dan zachte ogen; sommigen hebben carbonpapier, en ze kunnen bezwaarschriften opstellen, en expediëren, ook door anderen, die dan tekenen moeten. Doch de Christus hield met Simon Petrus avondmaal, hoewel Hij wist, dat later Paulus, die dan ook al onfeilbaar door Hem zelf met het apostolaat belast zou zijn, van Petrus met goede reden, let goed op, kon zeggen: hij veinsde, en *hij deed hypostolisch; een kwaad, dat het kerkverband dadelijk dodelijk raakt*. Een kwaad waarvan wij zeggen: dat bréékt — als ’t niet *gestuit* wordt, en bestraft, de avondmaalsgemeenschap. En waartegen Hebr. 10 slot, uitdrukkelijk waarschuwt.”

Ja zó doet Christus en zo is „die Geest,

TE BERDE

Er is een rapport verschenen van een commissie van de P.v.d.A. over ons kiesstelsel. En de werking van ons parlementaire systeem.

In het rapport wordt gepleit voor herinvoering van het districtenstelsel. Wel niet geheel zoals het vroeger geweest is. De commissie oppert de mogelijkheid van 40% van de kamerleden te laten kiezen via het stelsel van evenredige vertegenwoordiging.

Het is duidelijk, ook uit dit rapport blijkt het wel weer, dat er een groeiend onbehagen bestaat over het huidige kiesstelsel en daarachter verborgen een groeiend onbehagen over de werking van ons parlementaire stelsel. Reeds eerder wezen we in deze rubriek op de geringe belangstelling voor ons parlement. Enquêtes hierover spreken een duidelijke, maar ook een ontstellende taal. En het is goed dat er nagedacht wordt over mogelijkheden tot verbetering.

Het is ongetwijfeld waar dat in het huidige stelsel de invloed van de kiezer op de gang van zaken bijzonder gering is. Zelf binnen een partij is de invloed van het lid op het samenstellen van de kandidatenlijst bijzonder gering. Daaruit ontstaat al heel makkelijk de gedachte van „ze zoeken het maar uit; ik heb er toch geen invloed op”. De band tussen kiezer en gekozenen is gering en wordt steeds geringer.

Het valt ook niet te ontkennen aan de andere kant dat een strak doorgevoerd stelsel van evenredige vertegenwoordiging aan het rechtvaardigheidsgevoel beantwoordt. De argumentatie van de commissie van de P.v.d.A. overtuigt ook niet geheel. Het maakt de in druk aan eigenbelang niet gespeend te zijn. Men stelt: „Nergens valt uit af te leiden dat iedere kleine groepering, mits deze maar de kiesdeler haalt, aanspraak op een kamerzetel moet kunnen laten gelden”. Afschaffing van het huidige stelsel alleen maar om kleine partijen te weren lijkt me geen eerlijke zaak. Als men het systeem een keer heeft, heeft men het ook in de consequenties te aanvaarden.

Aan de andere kant is ook niet weer te weerspreken dat ook andere stelsels voluit democratie genoemd kunnen worden. Er zal wel niemand twifelen aan de werking van de democratie in het Verenigd Koninkrijk, terwijl theoreties daar een partij, die een minderheid van het aantal uitgebrachte stemmen op zich verenigt in het lagerhuis kan beschikken over een grote meerderheid. Er bestaat in Engeland zelf ook niet erg veel onbehagen over het heersende systeem. Waaruit blijkt dat gedachten over rechtvaardigheid en onrechtvaardigheid sterk kunnen wisselen en afhankelijk zijn van de situatie waarin men verkeert.

Opmerkelijk is dat men veelal zwijgt over de opkomstplicht. Die terecht in deze zitting van de Tweede Kamer door het kamerlid Schakel aan de orde is gesteld. Schaft men de opkomstplicht af dan zullen heel wat mensen, die niet geïnteresseerd zijn in de gang van zaken thuis blijven. Dat is alleen maar winst. We krijgen dan een parlement dat gekozen is door burgers die nog enige prijs stellen op de uitoefening van hun rechten. Men krijgt een bewustere keus.

In deze rubriek is al eerder gepleit voor een soort veredeld districtenstelsel. Het prijzenswaardige van dit rapport is dat men gedacht heeft in die richting. Het zou goed zijn als een kamerlid een band heeft aan de kiezers van een bepaald district. Als men zich bij klachten ook kan wenden tot zulk een vertegenwoordiger, die dan maar niet de vertegenwoordiger is van de kiezers, die hem gekozen hebben, maar van héél het district. Die ook weet dat als hij zich helemaal niets gelegen laat liggen aan zijn district hij het de volgende keer wel niet halen zal om weer gekozen te worden. Daarnaast zou het goed zijn de evenredige vertegenwoordiging in zo verre te handhaven dat iedere kandidaat, die de volle kiesdeler haalt, inderdaad een zetel krijgt toegewezen in de kamer. Een wisselend aantal kamerleden, en geen vast getal zou daarvoor een oplossing kunnen bieden.

die het uit die Christus neemt bezig de kerk te vergaderen”.

Maar de mensen van de syllogismenroffel laten van de Geest van Jezus Christus maar bitter weinig zien.

„O, o mensen — zo riep Schilder hen bewogen toe — is dat voorbereiding van de sabbat? Is dat vrijmaking? Dat is karikaatuur. Dat is kerkje spelen. Dat is duizend en één factoren *verwaarlozen*, en met één paragraafje, dat je hebt gepikt uit een sententiën-collectie, die je anders lang niet mooi vindt, jezelf en anderen vermoeien, tot volslagen myopie (bijziendheid) toe. Dat is vergeten, wat *náást* het moment van zwaarder-oordeel-vanwege-schuldig-zwijgen (ik laat het staan, ik laat het staan, net als U) toch óók door Jacobus gezegd wordt: dat andere moment n.l. van zwaarder-oordeel-vanwege-slordig-spreken.”

En de Schilder, die zo graag recht wilde doen aan *alle* broeders en die zijn zachte ogen zo graag op *allen* richtte met wie hij door Christus aan het Avondmaal werd genodigd, eindigt dan zijn bewogen expectoratie aldus:

„Slordig.

Nu zeg ik nog niet eens: schuldig.

Want het gekke van 't geval, en ook weer het troostende ervan is: dat die schrijfmachinemensen *voor een heel groot percentage van die goeie broeders zijn*, met wie ik morgen avondmaal kan vieren. *Maar ze zijn in de war. Ook zij*. Dat moeten ze nu ook eens willen overwegen.

Ik ken enkele plaatsen, waar enkele mensen, die een sieraad van de kerk waren, het niet meer zijn. En ik herhaal: dat ligt niet aan hen alleen. Het ligt ook... aan die verschrikkelijke syllogismenmolen; je draait en er is weer een conclusie uit gekomen.

Maar wie ziet de proporties?

Bid de Here, niet alleen om zuivere dit en dat. Kom *dáár* straks maar aan toe. *Bid eerst om scherpe ogen. Die geen factoren verwaarlozen.*”⁴⁾

C. V.

²⁾ De *Reformatie*, 27e Jaarg. no 18; 9 febr. 1952.

³⁾ Schilder dacht dit schrijvende aan art. 35 van de Ned. Gel. Bel. waarin uitdrukkelijk wordt gezegd dat Judas aan het laatste Avondmaal aanzat en het sacrament ontving. Schilder wijst deze belijdenisuitspraak af.

⁴⁾ De *Reformatie*, 27e Jaarg. no 19; 16 febr. 1952.

Waar zoeken we onze eenheid?

In de wereld is de eenheid ver te zoeken. Wat niet te verwonderen is, daar de mensen en volken „hatelijk zijn en elkander hatende”.

De Verenigde Naties hebben mooie idealen op papier gezet en aan de goede bedoelingen van de opstellers hoeft niemand te twijfelen. Maar wat komt er in de praktijk van terecht?

De naties vormen blokken, die tegenover elkander staan. Het oosterse en het westerse blok. De zwarte en de blanke volken. En onderling zijn deze ook weer verdeeld.

En om dichter bij huis te blijven: Onze nationale eenheid is meer schijn dan werkelijkheid. Een christelijke natie is ons volk reeds lang niet meer, als het dat ooit geweest is. Een eenheid om het huis van Oranje vormen we ook niet, zoals in de laatste tijd wel gebleken is. We wonen als Nederlanders wel op een „dierbaar plekje grond”. Maar een echte eenheid vormen we niet.

Het leven is vol van tegenstellingen op elk terrein. Verdeeldheid is overal.

Ras staat tegenover ras. Stand tegenover stand. Werkgevers staan tegenover werknemers. Het is nu zover, dat dezen in de Stichting van de Arbeid niet eens meer praten kunnen over de lonen.

Op politiek terrein is het niet anders. Partij staat tegenover partij en in één en dezelfde partij zijn de tegenstellingen soms zo groot, dat het een wonder is, dat ze niet uiteen valt.

Waar we ook om ons heen zien, de eenheid is zoek. Dat is niets nieuws onder de zon. Zo is het sedert de val van Adam al geweest.

We zouden wel willen, dat er één gemeenschap was waar die eenheid wél gevonden werd. Namelijk in de Kerk.

Dáár mochten we haar toch ook verwachten?

Op talloos vele plaatsen wordt elke zondag beliden: „Ik geloof een heilige, algemene christelijke Kerk, de gemeenschap der heiligen”. We geloven toch niet in vele heilige, algemene christelijke kerken, die elkaar verbijten en vereten?

Zondag 21 van de Catechismus zegt het zo goed: „De Zoon Gods vergadert zich een gemeente in enigheid van het ware geloof”.

En van de gemeenschap der heiligen belijden we: „Dat de gelovigen, allen en een ieder, als leden aan de Here Christus en al zijn schatten en gaven gemeenschap hebben”.

Onze Ned. Gel. Bel. spreekt van de Kerk heerlijke dingen: „Wij geloven en belijden een enige, katholieke of algemene Kerk, die is een heilige vergadering van ware christgelovigen, alle hun zaligheid verwachende in Jezus Christus, gewassen door zijn bloed, geheiligd en verzegeld door de Heilige Geest... samengevoegd en verenigd met hart en wil in één zelfde Geest, door de kracht van het geloof”.

En wat meer zegt: De Schrift spreekt van één Kerk, één gemeenschap der heiligen.

De Here Jezus bidt: „Opdat zij allen één zijn, gelijk Gij Vader in Mij en Ik in U, dat ook zij in Ons zijn; opdat de wereld gelove, dat Gij Mij gezonden hebt. En de heerlijkheid, die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik hun gegeven, opdat zij één zijn, gelijk Wij één zijn”. Joh. 17 : 21 en 22.

Als er partijschappen in Corinthe zijn vraagt Paulus: „Is Christus soms in stukken gedeeld?” Er is toch maar één Christus?

In de brief aan Efeze zingt Paulus de lof der eenheid, als hij de gelovigen vermaant: „elkander in liefde te verdragen, en u te beijveren de eenheid des Geestes te bewaren door de band des vredes: één lichaam en één Geest, gelijk gij ook geroepen zijt in de éne hoop uwer roeping, één Here, één geloof, één doop, één God en Vader van allen, die is boven allen en door allen en in allen”. 4 : 34.

Er is een ramp geschied. Er zijn vele rampen geschied.

De Kerk is gescheurd. Een en andermaal en vele malen.

En er schijnt geen helen aan te zijn.

Waar zullen we de eenheid zoeken? In formulieren? In kerkorden?

In éénheid van Bijbelbeschouwing?

Er zijn vele kerken met dezelfde formulieren, dezelfde kerkorde, dezelfde bijbelbeschouwing. En ze leven maar naast en tegen elkaar voort.

Zouden we de eenheid maar niet zoeken, waar ze alleen te vinden is?

„Want één is uw Meester en gij zijt allen broeders”. Matth. 23 : 8.

H. J. Jager.

Kerkelijk Leven

De schorsing van Ds. A. van der Ziel

Wanneer we thans opnieuw schrijven over de schorsing van ds. A. van der Ziel en de daarop volgende algehele afzetting van de dienst, dan doen we dat niet alleen om deze zaak.

Er zijn in onze kerken meer brandhaarden. En men zou zich vergissen als men meende dat men in al deze gevallen met afzonderlijke en op zichzelf staan de zaken te doen heeft. Al deze vuren worden met dezelfde brandstof gevoed en door dezelfde wind aangewakkerd.

In strijd met de kerkorde

Deze schorsing en afzetting zijn - we herhalen het - in strijd met de kerkorde. Zowel wat de zgn. schorsingswég betreft als ook wat de schorsingsgrond aangaat.

De schorsingswég is in artikel 79 van de kerkorde duidelijk aangegeven: door vóórgaand oordeel van de eigen kerkeraad en die der naastgelegen gemeente. De raad van Groningen-Noord zei: néén. Nu, dan moest de schorsing in een waarlijk gereformeerde kerkgemeenschap niet doorgaan. Groningen-Zuid wendde zich tot de classis: de classis zei: néén. De classis zei: laat Groningen-Zuid de zaken met ds. A. van der Ziel nog eens dóórpraten na opheffing van deze schorsing. De kerkeraad, die in het officiële besluit van de afzetting (zie het artikel van de vorige week) het ds. Van der Ziel zwaar aanrekende, dat hij zich niet naar "het vermaan(!) van de meerdere vergaderingen" had geschikt, begon zelf met deze uitspraak van deze classis neer te leggen en zocht hulp bij een particuliere synode en verkreeg die, nadat hij eerst in eigen verantwoordelijkheid ds. Van der Ziel had geschorst.

Daarna kwamen de bezwaarschriften ter generale synode die met de krapst mogelijke meerderheid van één stem (veertien-dertien) uitsprak dat ds. A. van der Ziel schorsingswaardig was.

Toen begon de afzettingsprocedure. Deze strandde op het verzet van twee van de drie deputaten ad art. 49 k.o. op de classis Groningen, om tenslotte succes te hebben bij een daarop gevolgde particuliere synode. Toen kon de afzetting doorgaan.

2. Erger is dat in de besluiten resp. tot schorsing en afzetting de aanduiding van de openbare en GROVE zonde, die naar artikel 80 van de kerkorde de enige grond voor tuchttoefening zijn kan, ontbreekt. Dat kon moeilijk anders. Want die openbare GROVE zonde ontbreekt. Ds. Van der Ziel is geschorst om een beleidskwestie. Daarover later meer.

In strijd met de belijdenis

Hetgeen geschied is, is ook in strijd met de belijdenis. In artikel 29 van de n.g.b. wordt uitdrukkelijk gesteld, dat de ware kerk de kerkelijke tucht gebruikt om de zonden te straffen. Zondag 30 van de catechismus stelt dat van het avondmaal moeten geweerd degenen, die zich met hun belijdenis en wandel als ongelovige en goddeloze mensen aanstellen. Zondag 31 spreekt in dat verband van de ongelovigen en allen, die zich niet van harte tot God bekeren en van zulken, die onder de christelijke naam een onchristelijke leer of leven voeren; van hun dwalingen of schandelijk leven niet willen afdaten.

Was dat alles hier?

In strijd met het Woord Gods

Het is ook in strijd met het Woord Gods.

De Schrift spreekt het 'vervloekt' slechts over hém, die een ander evangelie verkondigt. Gal. 1 : 8. Wanneer Johannes de gelovigen opwekt de geesten te beproeven of zij uit God zijn, dan geeft hij ook de maatstaf voor die beproeving aan: „Hieraan onderkent gij de Geest Gods: iedere geest, die belijdt dat Jezus Christus in het vlees gekomen is, is uit God; en iedere geest, die Jezus niet belijdt, is niet uit God”. I Joh. 4 : 2, 3. De apostel Petrus waarschuwt tegen dwaal-leraars, die „verderfelijke ketterijen zullen doen binnensluipen, zelfs de Heerser, die hen gekocht heeft, verloochenende en schielijk verderf over zich brengend. En velen zullen hun losbandigheden navolgen, zodat door hun schuld de weg der waarheid zal gelasterd worden”. II, 2, 1 enz. In de brief aan de Colossen horen we: „Laat u dan niemand blijven oordelen in zake eten en drinken of op het stuk van een feestdag, nieuwe maan of sabbat, dingen, die slechts een schaduw zijn van hetgeen van Christus is.” 2 : 16, 17. Aan Timotheüs schrijft Paulus van de afval van het geloof „doordat zij dwaalgeesten en leringen van böse geesten volgen, door de huchelarij van leugensprekers, die in hun eigen geweten gebrandmerkt zijn, het huwelijk verbieden en het genot van spijzen, welke God toch geschapen heeft om met dankzegging te worden gebruikt door de gelovigen, die tot erkentenis der waarheid gekomen zijn.” I, 4 : 1-3.

Waren in de tuchtprocedure in Groningen deze en dergelijke dingen aan de orde?

Valse leer?

Daarvan is niets gebleken.

Moest hier gegrepen worden naar het uiterste middel?

Is ds. Van der Ziel een kwade herder?

Was hij een Diotrefes, die de broeders niet ontving en ze uit de gemeente wierp? III Joh. : 9, 10?

En valse leraar op wie de vermaning van toepassing is: „Indien iemand tot u komt en deze

leer niet brengt, ontvangt hem niet in uw huis en heet hem niet welkom. Want wie hem welkom heet, heeft deel aan zijn boze werken.”?

Indien deze vragen bevestigend moeten beantwoord worden, dan.....

En hier denken we ook aan andere dienaren des Woords in onze kerken. Aan Beverwijk, Gorinchem, Breda.

G. Visee

Het antwoord van Groningen-Noord aan de bezwaarden van Groningen-Zuid

Omdat we op deze brief in deze rubriek hopen terug te komen, nemen we hem hem thans ook in deze rubriek op uit het Groningsch Kerkblad. Met de daaraan voorafgaande opmerking:

„Nu het Geref. Gezinsblad dit schrijven reeds publiceerde, maar daaruit belangrijke stukken weglief, menen wij ter voorkoming van misverstanden, dat onverkorte weergave van de brief thans niet achterwege kan blijven.”

We laten thans het eerste deel van de brief volgen:

(I) GEREFORMEERDE KERK GRONINGEN-NOORD

Scriba:

J. K. Zuidhof
Magnoliastraat 4

Groningen, 25 november 1965

Waarde broeders,

Uw verzoek om u met uw predikant Ds. A. v. d. Ziel in onze kerkelijke gemeenschap op te nemen, is voorwerp van ernstige bespreking in onze kerkeraad geweest.

Van overlang zijn het bekende feiten,

dat er in alle drie Groningse Geref. Kerken broeders en zusters zijn, die des zondags niet kerken, waar ze dit naar goede orde behoorden te doen;

dat verhuizingen niet altijd gepaard gaan met het aanvragen van attestatie;

dat sommigen zelfs het H. A. blijven vieren in de kerk, waartoe ze (naar hun woonadres gerekend) niet meer moesten behoren;

dat kinderen andere catechisaties bezoeken dan die van hun wijkpredikant,

en thans bereikt deze verwarring 'n nieuw stadium door uw verzoek.

De voor enkele jaren nog ongespitste éne vrijgemaakte Geref. Kerk te Groningen is thans een huis tegen zichzelf verdeeld en dat is des te erger waar we geloven en belijden, dat dit Gods Huis is, waarin kinderen van één Vader wonen.

Wie de kerk ziet, die ziet een kerk-in-nood, die ziet schapen in verwarring en een kudde, die in grote beroering is.

„Bij ons is een beschaamd gelaat”, Dan. 9 : 7, 8. Inderdaad, wij, zijn beschaamd.

Wij kunnen wel overeenkomstig art. 31 K.O. onschriftmatige besluiten niet voor vast en bondig houden, maar de gemeenschappelijke schuld aan de droeve toestand, waarin wij als Vrijgemaakte Gereformeerden in ons vaderland verkeren, kunnen wij daarmee niet van ons afschuiven.

(II) Het troost ons, dat u de verdeeldheid niet groter wilt maken en de band aan de Vrijgemaakte Geref. Kerken wilt bewaren, en de honderden broeders en zusters, die bij u zijn, met hun kinderen, wilt behoeden voor afdrijven naar een oeverloos oecumenisme.

Maar, broeders, waarom hebt u ons dan niet uit Gods Woord trachten te overtuigen, dat het u geoorloofd zou zijn „in eigen verantwoordelijkheid” aparte samenkomsten te houden los van en tegen uw wettige kerkeraad in?

Indertijd heeft uw kerkeraad ons niet kunnen overtuigen van de schorsingsnoodzaak van Ds. A. v. d. Ziel. Maar ook u hebt ons thans niet overtuigd van de noodzaak en het geoorloofd zijn van uw apart-vergaderen.

(III) Volgens het schorsingsbesluit is deze schorsing geschied met een onrechtmatig beroep op art. 31 K.O., in afwijking van art. 79 K.O. en in „eigen verantwoordelijkheid” van

de kerkeraad in wien het (volgens de Generale Synode te Rotterdam-Delfshaven) te laken is, dat hij nagelaten heeft zijn eigenmachtige schorsingsdaad te verantwoorden ten overstaan van de eerstkomende Partic. Synode.

Maar, broeders, treedt u thans niet evenzo eigenmachtig op door in eigen verantwoordelijkheid samenkomsten te beleggen?

Uw kerkeraad (in navolging van de Generale Synode) beroept zich op 'n nood-situatie, waardoor hij genoodzaakt was Ds. v. d. d. Ziel niet langer tot de kansel toe te laten.

Thans beroept u zich ook op consciëntienood, zodat u zich niet langer onder het opzicht van de kerkeraad kunt laten vergaderen tot de Dienst des Woords en der Sacramenten.

In beide gevallen treft ons pijnlijk het gemis aan raadpleging van en overtuigen uit Gods Woord van het geoorloofd zijn van zulke ernstige handelingen.

(IV) Zelfs, wanneer de K.O. ons in de steek zou laten, is er dan geen wijsheid meer te krijgen? Waar leert Gods Woord ons, dat kerkeraden of gemeenteleden het recht in eigen handen mogen nemen om van akkoorden af te wijken of geoorloofdheid op te zeggen?

Wat past ons dan te doen?

Dan hebben we goed te bedenken, dat Gods eigen Hand ons in zulke situaties brengt en dat niet zonder reden. Dan zullen we ons hebben te vernederen onder Zijn krachtige Hand.

Feiten zijn geen normen, maar ze geschieden wel naar Gods bestel.

„Aanmerk dan het werk Gods, want wie kan recht maken, wat Hij krom gemaakt heeft?” Pred. 7 : 13.

Het is buiten alle twijfel, dat Gods Woord ons in zulke noodsituaties wel leert wat we hebben te doen, omdat het ons onderwijst, wat wij in de Vrijgemaakte Geref. Kerk bijna vergeten schijnen, nl. **op Hem te wachten**. Zijn tijd te beiden, opdat Hij verhoge te Zijner tijd, 1 Petr. 5 : 6.

Direkt daarop volgen de bekende woorden: „Werpt al uw bekommernis op Hem, want Hij zorgt voor u”, vs. 7.

Door op allerlei wijze af te wijken van de aangenomen orde en onszelf te helpen omdat het (naar ons inzicht) „zo niet langer kan”, krijgt God de HEERE geen tijd en geen kans meer ons te helpen op **Zijn** wijze en **Zijn** tijd.

Alsof Zijn Hand was verkort! Wie onderhoudt en regeert tenslotte Zijn eigen Kerk?

Dit schriftuurlijk element in ons christelijk leven schijnt onder ons - zowel op kerkelijke vergaderingen als in de kerken zelf - bijna geheel zoek te zijn.

Wat niet terstond kan worden weggenomen langs ordelijke en geoorloofde wegen, moeten wij **dragen** als kwaad, dat Hij ons toeschikt.

Wie hier in eigen verantwoordelijkheid zich zelf wegen baant, vergroot de verwarring en doet de moeilijkheden toenemen door eigen schuld. Getuigen tegen het kwade is ons aller roeping, maar het te dragen is eveneens onze taak, als er geen geoorloofde wegen zijn het weg te nemen.

Wij achten ons niet gerechtigd te doen alsof er geen kerkelijk vonnis ligt, hoezeer ook in strijd met de aangenomen orde nl. art. 31 K.O. en art. 79 K.O.

In de Vrijmaking baande de HEERE Zelf ons een weg, die we toen met vreugde zijn gegaan, hoezeer het ons nog steeds smart, dat niet allen met ons zijn meegegaan. Heeft de HEERE Zelf u thans soms weer uitgeleid?

Wij lazen daarover niets in uw schrijven.

Daarom bidden wij u, broeders-in-nood, keer terug van de weg, die u in eigen verantwoordelijkheid zijt betreden.

Wij allen zijn in nood, want de eenheid (door Christus' Geest eens gewerkt) ontbreekt ons, de eenparigheid van gevoelens hebben we verloren, zowel gemeenteleden als kerkelijke vergaderingen.

Verlangt u van ons thans een beslissing te nemen, waardoor de verwarring en verdeeldheid nog groter zouden worden dan ze reeds is?

(V) Laten wij in deze tijden vol oordeel en gericht bedenken de vermaning: „Broeders, zucht niet tegen elkander opdat gij niet onder het oordeel valt; zie, de Rechter staat voor de deur”, Jac. 5 : 9. Hem te verwachten en Zijn hulp met volharding en verootmoediging af te smeken, eist grote kracht van

geloof en lijdzaamheid. Maar dit lijkt ons meer overeenkomstig Gods Woord dan in een weg te gaan, die er niet is.

(VI) Wij dringen er bij u op aan te vernederen onder Gods krachtige Hand door u te wenden tot uw wettige kerkeraad om aan deze uw gewetensnood voor te leggen. Wie weet, wil God u verhogen en uitkomst geven.

Hij erbarme Zich over Zijn eertijds vrijgemaakte kerken en zij ons allen genadig om onzer kinderen wil, maar bovenal om Jezus' wil, wiens Naam door ons in dit land thans ontheiligd wordt en wiens gebed („dat zij allen één zijn”) door ons wordt tegengestaan.

Tot zover de brief van de kerkeraad van Noord. We komen er in ons volgend nummer op terug.

G. Visee

BOEKBESPREKING

Ds L. Floor: **In dieselfde Spore.**

'n Onderzoek na die structuur van die sendingwerk. Prijs f 4,50. In Nederland te bestellen bij „Het Zendingshuis”, Willem Barentszstr. 30, Utrecht, telef. (030) 712895, gironr. 400652.

In het uiterste, subtropische noorden van Zuid-Afrika ligt een uitgestrekt zendingsterrein, behorend aan die Gereformeerde Kerke van Suid-Afrika, ook bekend onder de naam van Doppekerken. Een deel van dit terrein is afgegaan aan de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland. Het is in dit gebied, dat de schrijver van het geschrift, dat we hier willen aankondigen, tot voor kort heeft gewerkt. Zijn eigenlijke taak bestond uit de opleiding van de helpers — medewerkers van de zendeling, die behoren tot het volk, waaronder zending wordt gedreven. Hierdoor had hij, veel meer dan de zendeling in het veld, de gelegenheid om de vragen en problemen, die de prediking van het evangelie onder heidenen overal ter wereld oproept, door te denken. Evenwel niet los van de praktijk. Ds Floor onderhield een welhaast dagelijks contact met de zendingen en zoveel mogelijk nam hij zelf actief aan het „veldwerk” deel. Deze achtergrond maakt de schrijver een bij uitstek geschikte persoon om een zendingstheoretische verhandeling te geven, waaraan de zendeling in de praktijk iets heeft.

Reeds de onderwerpen op zichzelf die aan de orde komen, geven blijk van deze praktische inslag. In hoofdstuk I wordt het ambt van de zendeling behandeld. Onder meer komt hierin ter sprake welke hoge eisen aan de zendeling gesteld worden. Van hem geldt wel in het bijzonder, dat leer en leven met elkaar in overeenstemming moeten zijn. Ds Floor bespreekt tevens de verhouding van het ambt van zendeling enerzijds en dat van de apostelen en de zogenaamde bijzondere ambten van de hedendaagse kerken anderzijds. In een slot paragraaf over de toerusting van de zendeling — en niet alleen daar — schrijft hij prachtig over de verschillende werkingen van de Heilige Geest. Dikwijls wordt gesteld, dat de gaven van de Heilige Geest slechts in de eerste periode na Pinksteren de uitbreiding van Gods Koninkrijk hebben gediend. Dat later de ambten deze taak hebben overgenomen. Of dat, toen de canon van het Nieuwe Testament gevormd was, deze werken overbodig waren geworden. De auteur verzet zich krachtig tegen deze gedachte.

In hoofdstuk II gaat het over het ambt van de helper. Hierbij komt ondermeer de tekst ter sprake waaraan de titel is ontleend, namelijk 2 Cor. 12 : 18, waarin gesproken wordt over dezelfde geest en hetzelfde spoor, waarin Paulus en zijn helper Titus hebben gewandeld.

De volgende hoofdstukken dragen achtereenvolgens tot titel: III De prediking in de eerste fase van het zendingswerk; IV Gemeente-opbouw als tweede fase in het zendingswerk. Onder meer wordt daarin geschreven over de gemeente achter de zendeling, dus de zedende kerk, en over de plaats van de vrouw in het zendingswerk.

Het lijkt me niet zinvol om te trachten een samenvatting te geven. De waarde van dit boekje ligt, voor mij althans, niet minder in het betoog dan in de conclusies. Ds Floor, thans professor aan de Theologische School voor niet-blanke predikanten van die Gereformeerde Kerke van Suid-Afrika te Hammaskraal, beheerst zijn stof. Talrijke annotaties in de tekst verwijzen naar een uitvoerige literatuurlijst achterin. Van een geleerd betoog is echter geen sprake. Bij de meeste vragen die aan de orde komen, komt de auteur tot een antwoord door de bijbel van plaats tot plaats aan het woord

te laten. De lezer voelt grond onder de voeten en krijgt een prachtig college — in bijbellezen.

Naar aanleiding van een opmerking uit het voorwoord een nawoord. Ik citeer: "In hierdie uiters krisissvolle tijd waarin ernstige uitdagingen aan ons gerig word sal ons die antwoord op die probleme van kerk en volk kan vind bij die sending" (pg 7). Hoewel het zwaartepunt anders gelegen is, geloof ik dat dit — iets minder absoluut gesteld — ook gezegd mag worden ten aanzien van onze vrijgemaakte kerken in Nederland. "Wanneer dit dus in die sendingswerk moet gaan om die planting van die kerk, om die opbouw van die gemeente van Christus, dan moet ons eers nagaan wat volgens die Nieuwe Testament die kerk eintlik is" (pg 61). Zou het ons persoonlijk geloofsleven en daarmee de innerlijke kracht van onze kerken niet ten goede komen, indien ieder van ons niet alleen de wenselijkheid daarvan zou inzien, maar ook datgene zou doen, wat bij de zending onvermijdelijk is? Namelijk, dat we voor al die zekerheden, waarmee we van kindsaf aan zijn opgegroeid, opnieuw de bijbelse grondslag zoeken? Nog afgezien van de mogelijkheid dat in onze gevestigde opvattingen lichte verschuivingen gaan optreden.

Een verdere uitwerking van deze stelling — voor de oplossing van de problemen in onze kerken kan de zending behulpzaam zijn — valt buiten het bestek van een boekaankondiging (dat ik toch reeds te buiten ga) en zou bovendien beter in handen van een daartoe meer competent schrijver dan ondergetekende gegeven kunnen worden. Maar men behoeft toch niet een deskundige te zijn om te weten, dat het dezelfde satan is, die in de kerken in Nederland en op het zendingsveld werkt. Is dit weten echter nog een levend besef? Een ieder, die maar enigszins met het zendingswerk in aanraking is geweest en de bijna ontoombare, bizarre en verschrikkelijke macht van satan heeft gezien — ds Floor schrijft daarover ook — moet dit besef bang en voorzichtig maken. De duivel werkt in de gevestigde kerken toch niet met een kleinere bezetting/dan daar, waar het licht van Gods Woord nog moet doordringen? Ongetwijfeld wel met meer verfijnde middelen. Vanuit de heidenwereld lijken de huidige twisten in de vrijgemaakte kerken dan ook onwezenlijk en bijna sinister. Ze hebben iets — voor mij — dat doet denken aan dat verhaal van die reddingsboot, die rondtobt over een bruisende en kokende zee. Er staat de opvarenden slechts één ding te doen: met man en macht hozen, om gelijk te blijven met het overslaande water. En dan gebeurt het merkwaardige: een deel der officieren windt zich op en praat over disciplinaire maatregelen, omdat één van hen zijn uniformdas niet volgens de voorschriften draagt... Maar inderdaad, de beste stuurman staat aan wal, die in dit geval nogal ver achter de horizon ligt.

"In dieselfde Spore" is in de Zuid-Afrikaanse taal geschreven. Maar na enkele bladzijden oefening, zal dit geen belemmering meer kunnen vormen voor een belangstellend lezer. Ik kan elk meelevend kerklid aanraden dit boekje ter hand te nemen.

Jammer dat de uitgave zo schriel is. We hopen, dat de mogelijk hierin opgesloten vrees dat er voor (een boek over) de zending weinig belangstelling bestaat, zowel in Zuid-Afrika als in Nederland gelogenstraft zal worden.

Sibasa (Nd-Transvaal)

T. Buwalda.

INGEZONDEN

DE CONFESSIONELE INTEGRITEIT VAN UTRECHT

Op 20 september 1948 vergadert de kerkeraad van de Geref. Kerk (Vrijgem.) te Utrecht. Het is de eerste bijeenkomst in het nieuwe kerkelijke jaar en de praeses roept dan ook eerst de pas bevestigde ambtsdragers een hartelijk welkom toe. Hij nodigt hen daarna uit de drie Formulieren van Enigheid te ondertekenen, hetgeen geschiedt. Althans door vijf van de zes broeders. De zesde heeft bezwaren. Daar niet alle broeders weten hoe de zaak zit en de vijf nieuwe ambtsdragers helemaal niet, geeft de praeses op dit „incident" een korte toelichting.

De zaak zit zo: De zesde man heeft toen hij van de kerkeraad het bericht ontving dat hij tot ouderling was gekozen en benoemd, een brief teruggeschreven met de mededeling, dat hij de Drie Formulieren niet zou kunnen ondertekenen. Hij heeft bezwaar tegen de Dordtse Leerregels, en wel tegen hoofdstuk 3 en 4, art. 4. Daar belijden wij dat in de mens na de val nog wat licht der natuur is overgebleven, waardoor hij enige kennis behoudt van God.

Welnu, daarvan meent deze broeder dat het niet naar de Schrift is, en hij heeft dus gevraagd: Kan ik zo ouderling zijn?

Op zijn brief, zo ging de praeses ongeveer verder, heeft de kerkeraad geantwoord: Wij menen van wel. Tekent u straks onder voorbehoud en

vandaar dat deze broeder nu tekenen zal met de zojuist genoemde restrictie.

Met deze opmerking was het „incident" gesloten.

Dat was Utrecht 1948. Tolerant omdat de Raad meende, dat iemand goed gereformeerd kan zijn en toch op de belijdenis, althans op een onderdeel, enig voorbehoud hebben.

En nu Breda 1957.

Daar wordt precies hetzelfde gedaan, alleen ze hebben er een ondertekeningsformulier wat Utrecht niet heeft. Zij moeten dus het voorbehoud in het formulier opnemen, dat spreekt.

Waarom nu gesproken over het verlies van de confessionele integriteit, zoals prof. Kamphuis doet?

Was die dan in Utrecht in 1948 ook al verloren? Of hadden we toen wat meer vertrouwen in elkaar?

Ik meen het laatste.

Utrecht.

H. Langerak.

Naschrift: Voor de preciese gang van zaken in Breda leze men de artikelen van ds. G. van den Brink in de nummers van 26 november, 3 en 10 december.

Redactie.

PERSSCHOUW

Bezinning geboden

In het Kontaktblad van de Gereformeerde Kerk van Almkerk-Werkendam publiceerde ds. J. M. Smelik een toespraak welke hij ter opening van een gemeentevergadering aldaar had gehouden. Wat hij zei was een goed woord. Ds. Smelik las voor 1 Petr. 4:7-11 en zei toen het volgende:

Petrus stelt de Klein-Aziatische gelovigen en ook ons, vanavond onder de klem van het: "Het eind is in zicht!" Christus stuwt alles in deze wereld heen naar de eindstreep: de voltooiing van de redding van deze wereld, van het herstel aller dingen. En Hij wil al Zijn gelovigen bij dat adembenemende, spannende reddingswerk meeslepen, mobiliseren. Hij roept ons op om te leven in de gespannen verwachting van Zijn geweldige verlossingsdaden. Er moet in ons leven als Christenen en als gemeente van Christus de elektrische geladenheid zijn van het leven tussen twee polen: de eerste komst van de Heer en de tweede komst. Zijn verleden en Zijn toekomst.

Daarom drukt Petrus de gelovigen op het hart: Komt dus tot bezinning en wordt nuchter! Mensen, houdt je hersens goed bij elkaar. Laat u toch niet door tegenslagen en teleurstellingen, moeilijkheden en wrijvingen, kleinigheden en bijkomstigheden benevelen.

Ziet de werkelijkheid scherp onder ogen en houdt toch goed in de gaten, waar het in deze wereld om gaat: om het einddoel; het herstel van alle dingen, waaraan Christus hard werkt! Petrus' woorden gelden ook ons.

Wij moeten - vanavond en iedere dag - heel goed bedenken, in wat voor situatie wij leven. Ook wanneer we over moeilijke kerkelijke kwesties spreken, ons daar niet blind op staren, maar scherp in 't oog houden, dat dit het belangrijkste, het doorslaggevende is: dat we leven in de situatie van het "Het einde is nabij", in de spannende slotfase van Gods scheppings- en herscheppingswerk.

Wij dienen - bij alles wat we vanavond zeggen en in de toekomst doen - nuchter te zijn en ons heel goed te realiseren, welke plaats wij innemen.

Ook wanneer we erover spreken voor wie in de kerk plaats is, ervan doordrongen zijn, wat de plaats van Christus' kerk in deze wereld is, deze: dat we de plaats van Christus Zelf innemen, van de Heiland der wereld, die werkt aan het heil van deze wereld.

Laten we toch niet dwaas en onbezonnen doen. Bezinning is geboden. Weten we dat nog: dat Christus' gemeente de reddingsbrigade is in de wereld in nood? Dat wij het Licht der wereld moeten laten doorstralen in alle duisternis rondom?

Maar hoe kunnen wij dat, als wij elkaar niet stevig vasthouden, maar elkaar dreigen kwijt te raken?

Broeders en zusters, wij kunnen het ons eenvoudig niet permitteren om in deze spannende slotperiode der geschiedenis als Christ-gelovigen in liefde tot elkaar te verslappen en steeds weer, ja steeds weer met elkaar overhoop te liggen.

Petrus bezweert ons: Hebt bovenal bestendige liefde jegens elkaar! DAT VOORAL! Er zijn allerlei belangrijke dingen, ook in wat vanavond aan de orde komt. Maar er gaat iets boven dit alles uit: Dat zeg ik niet, dat zegt de Heer hier: Hebt BOVENAL bestendige liefde voor elkaar! Want als er in de gemeente van Christus zelfs geen liefde meer heerst, wáár dan nog wel? Dan is er geen enkel plekje in de wereld meer, waar

het nog veilig is en waar je nieuwe kracht kunt opdoen!

Daarom moet er in de gemeente vooral BESTENDIGE liefde zijn.

„Beoefent vooral de onderlinge liefde met volharding" (N. Vert.). Volhonden!

Ik dacht, dat ik wel mocht zeggen, dat er hier, in de gemeente, steeds onderlinge liefde is geweest, al is het dan met veel gebrekkigheid. We hadden het goed met elkaar.

Ik heb zes jaar lang u als gemeente ook herhaaldelijk met alle klem van het evangelie opgeroepen tot het betonen van onderlinge liefde. Niet gevoelsmatig: dat we elkaar zo aardig en sympathiek vinden en zo. Maar gelovig: om Christus' wil, die óns állen tevoren zo uitnemend heeft liefgehad. Elkaar kennen, niet naar het vlees, maar naar de Geest, als in Christus geheiligde, nieuwe mensen. Elkaar liefhebben, niet op de grond van het liefzijn van de anderen, maar alleen op de grond van de liefde Gods, zoals die tot ons allen uitgaat.

Broeders en zusters, nu, nu deze onderlinge liefde op de proef wordt gesteld, nu we als Christelijke gemeenschap vanwege alle kerkelijke spanningen in een crisis zijn gebracht, nu komt het er op aan, naar deze oproep van Christus te handelen en in de onderlinge liefde te volharden!

nu moet het blijken, of wij het gepredikte Woord van de Heer werkelijk gehoorzaam zijn of toch naast ons neerleggen!

U staat er ieder, hoofd voor hoofd, verantwoordelijk voor.

Komt tot bezinning en weest nuchter. Weet goed wat u doet en wat u zegt. Het eind is in zicht en de Rechter staat voor de deur. Hebt vooral - juist in deze moeilijke situatie - bestendige liefde jegens elkaar.

Want we kunnen elkaar niet missen. Als eenlingen is het voor ons niet uit te houden. Maar in de onderlinge liefdevolle verbondenheid houden we het vol.

Wat kan dat goed doen: in liefde en vertrouwen met elkaar te spreken over Gods woorden en over het praktische Christen-zijn in deze wereld - ook al denken wij daar wel eens verschillend over. Juist daarom naar elkaar blijven luisteren en samen naar Gods Woorden blijven luisteren. Ons samen inspannen om te onderzoeken en te leren onderscheiden wat de wil van God is, het goede, het volkomene, het God welgevallige.

Ik weet het wel: dat lijkt haast onder ons een onmogelijkheid te worden. We zijn prikkelbaar en argwanend geworden.

Er is verdachtmaking, wantrouwen, zich tegen elkaar afzetten.

Over en weer weerklinken beschuldigingen en aanklachten.

En je staat er zo machteloos tegenover!

Daarom kan ik alleen maar met alle kracht en klem deze evangelische oproep doorgeven: "Beoefent vooral de onderlinge liefde met volharding, want de liefde bedekt tal van zonden".

Let u vooral goed op het laatste.

Er zijn zonder twijfel - en niet aan één kant, maar aan alle kanten fouten gemaakt. Zonden begaan.

Aan weerszijden waren er, vooral in de laatste tijd, zondige reacties, verkeerde neigingen, uitingen niet van de Geest maar van het vlees, ondoordachte woorden die kwetsen, onbewezen en onware beschuldigingen.

Broeders! Laten we al die voorvallen niet aan de grote klok hangen. Laten we ze niet verder vertellen om aan anderen duidelijk te maken hoe erg het met die of die toch wel is gesteld. Laten we er niet langer over praten en er niet meer aan denken.

Laat de Christelijke liefde die tal van zonden bedekken!

We dienen heel voorzichtig en nauwkeurig voor Gods aangezicht te leven, ook in de onderlinge omgang en in de strijd die we voeren. Past u op!

We mogen in de gemeente niet over elkaar heersen, maar we moeten elkaar dienen, zegt Petrus hier. Een ieder naar de genadegaven, die hij ontvangen heeft. Want Gods genade is niet eenvormig, maar velerlei, veelkleurig, veelzijdig. En het is met die zo verschillende gaven Gods Zijn bedoeling, dat we er elkaar mee zullen aanvullen en verder helpen, om zo samen de gemeente Gods te bouwen.

Broeders en zusters, het evangelie stelt aan ons samenzijn - ook van vanavond - heel hoge eisen: "Spreekt iemand, laten het woorden zijn als van God". Dat is wat! Als we wat zeggen, dan moet Hij erachter staan! Al onze woorden moeten zijn ingegeven door het geloof, dat is door de levende liefdesband met de Here! "Dient iemand, laat het zijn als uit kracht, door God verleend". Als we wat doen, dienen we het niet uit eigen kracht te doen, zelfverzekerd en opgeblazen. Bij al onze daden moet de Heer het zijn die ons voortdrijft!

„Opdat in alles - ook vanavond - God verheerlijkt worde"!

Met minder neemt Hij geen genoegen en mogen wij ook geen genoegen nemen. Dáár gaat het uiteindelijk om, als het goed is: - bedenkt u dat goed: "OPDAT IN ALLES GOD VERHEERLIJKT WORDE".

„Door Jezus Christus, dien de heerlijkheid is en de kracht, in alle eeuwigheid. AMEN”.

Laten wij bidden:

Goede Vader, vol geduld en ontferming: Ontferm U over ons.

Het staat er met ons niet best voor. U weet er alles van. U weet, wat ons scheelt. U kent onze fouten. U is op de hoogte van alles wat er onder ons de laatste tijd is gebeurd. U leeft met ons mee. Dat weten we.

Here God, wij leggen al onze nood aan U voor en smeken U: geef U ons toch uitkomst en genees ons! Herstel de schade, die wij, ook al bedoelen wij het nog zo goed, hebben aangebracht. Bewaar Uw werk. Bouw voort aan Uw kerk, dwars door alle menselijke falen en dwalen heen.

Sta op, Here, verlos ons!

En vergeef al onze zonden om Jezus wil.

Wij bidden U: maak ons allen ook deze avond gehoorzaam aan het evangelie. Laat verschil van opvattingen ons er toch niet toe verleiden, ons vleselijk en liefdeloos jegens elkaar te gedragen. Maak, Heer, dat wij naar elkaar kunnen luisteren en samen met alle Christgelovigen leren luisteren naar Uw woorden.

Heilige Vader, wil ons horen en ons voorbereiden tot de geweldige taak, waartoe U de gemeenschap van hen, die in U geloven, hebt geroepen. Opdat wij tot licht en zegen zijn voor de wereld rondom ons.

In Jezus naam.

AMEN.”

De kerkeraad van de Geref. Kerk te Driebergen deed het verzoek te komen tot een bidstond met het oog op de nood onzer kerken.

Dit woord is een goede voorbereiding om tot het ware bidden in deze nood te komen. C. V.

LAATSTE VERANTWOORDING KOREA

Met de achttiende en laatste verantwoording van giften voor de voedselvoorziening voor de studenten van het seminarie te Poesan heb ik even gewacht: er bleven n.l. nog altijd giften nakomen. Thans is dat voorbij en het lijkt me goed thans de laatste cijfers door te geven:

Op 4 oktober van W. M. 927024 f 5.—; op 11 oktober een cheque van de Bank of New South Wales, L. Tasm. f 398.04; op 13 oktober van H. d. J. 551212 f 12.50; 29 oktober 2 postwissels uit Tasmanië £ 20, d.i. f 158.— en tenslotte f 5.— op 11 november van J. Ch. S. 371111. Samen f 578.54.

De totale opbrengst van deze actie bedroeg f 8527.15, waarvan f 8255.10 reeds of rechtstreeks naar Korea (f 2190.—) of via het Actie Comité Comité Korea (f 6045.—) werd overgemaakt. De rest wordt nu verzonden.

Aan het eind van deze actie danken we allen, die er aan medegewerkt hebben, ook namens de broeders uit Poesan zeer hartelijk. We hebben zelf het werk met het meeste plezier gedaan. De hulp werd zo spontaan en hartelijk geboden, dat we, als er weer een bede om hulp mocht komen, met vrijmoedigheid aan de bel hopen te trekken.

Hiermee nemen we dus in dit rubriekje voorlopig afscheid.

G. Visee.

KERKNIEUWS

Bedankt voor Houwerzijl en voor Arum-Minertsga: A. C. Haitsma te Heerde; voor Hattem: H. J. Nijenhuis te Bunschoten-Spakenburg.

Beroepen te Gees: A. R. Bosman te Niezijl-Kommerzijl; te Enschede: O. Mooiweer te Leerdam; te Hattem: J. H. v. d. Hoeven te Zwijndrecht.

Praeparatoir examen. De classis Arnhem van 9 december heeft praeparatoir geëxamineerd de Heer P. Scheling, theol. kand. te Nijmegen. Het examen is goed verlopen, zodat aan deze broeder toestemming gegeven kon worden te staan naar het ambt van dienaar des Woords. Het adres is: St. Annastraat 414 te Nijmegen.

Peremploir examen. De classis Drachten heeft kand. D. J. A. Brink uit Krommenie, beroepen predikant te Siegerswoude-Friesepealen, peremploir geëxamineerd en toegelaten tot de dienst des Woords en der Sacramenten.

Kerkbouw. De kerkeraad van Groningen-Zuid besloot over te gaan tot de bouw van een derde kerkgebouw. De bouw zal geschieden onder leiding van het architectenbureau Bugel en Van Dijk.

Afscheid. Ds. G. Boersema nam afscheid van de dertien jaar door hem gediende gemeenten van Nieuw-Lekkerland en Alblasserdam. Hij preekte bij die gelegenheid over Judas : 20 en 21.

Bevestiging en Intree. Zondag 5 dec. werd kand. P. O. G. M. Bosma bevestigd als dienaar des Woords van de Geref. Kerk van Waardhuizen. Bevestiger was prof. J. Kamphuis. Prof. Kamphuis preekte over Jes. 40 : 6-8. Ds. Bosma hield een intrepreek over 1 Petr. 2 : 1-3.

Ds. v. d. Berg, werkzaam onder de Zulu's in Natal (Zuid-Afrika), is zaterdag 4 december per vliegtuig in ons land gekomen voor een verlof van vier maanden. Hij werd door leden van de zendingscommissie en vele anderen welkom geheten.

's-Gravenhage-West. Met ingang van 13 dec. is Ds. Koopman als geestel. verzorger bij de luchtmacht in dienst getreden.

Tijdens diens afwezigheid zal het moderamen van de kerkeraad als volgt zijn samengesteld: J. Flink, praeses, Sleedoornstraat 108; L. den Broeder, assessor, Schaarsbergenstraat 51a, tel. 070-607263 (ook voor voorz. Dienst des Woords) en P. Schutte, scriba, Valkenboslaan 205.

Geestelijke verzorging militairen. Aan het Kort Verslag van de vergadering van deputaten voor geestelijke verzorging van militairen ontlenen we:

1. dat als voorzitter van de deputaten zal optreden ds. J. v. d. Haar, Leiden; als secretaris ds. J. M. Kroes, Dalfsen; als penningmeester Luit. Kol. F. Flink, 's Gravenhage;

2. dat als legerpredikant zijn opgetreden drs R. Brands, Oegstgeest; ds. J. A. de Vries, Culemborg; ds. J. M. Smelik, Almkerk/Werkendam;

3. dat de diensttijd van ds. J. Goudzwaard, Zaandam, met 2 jaar werd verlengd;

4. dat er bij de deputaten ernstig misnoegen blijkt te bestaan over de discriminatie van onze kerken door het C.I.O., gebleken bij de behandeling van de zaak van de toelating van onze kerken tot het C.I.O.;

5. dat deputaten bij de Hoofdlegerpredikant zullen informeren of onze legerpredikanten verplicht kunnen worden voor te gaan in te Zeven (Dl.) gevormde 'Nederlandse Gemeente': deputaten achten het door de g.s. 1946 beslotene t.a.v. 'nood'- of 'veldgemeenten' ook van kracht t.a.v. deze 'Ned. Gemeente';

6. dat per april in 20 vacatures van legerpredikanten moet worden voorzien, voor de Geref. Kerken (vrijg.) bedraagt dit getal 4. Deputaten hopen op medewerking van predikanten en kerkeraden.

(Ontleend aan het 'Kort Verslag van ds. J. M. Kroes.)

Heemstede. De kerkeraad van Heemstede nam kennis van de mededeling van de kerkeraad van Groningen-Zuid van de afzetting van ds. A. v. d. Ziel.

De kerkeraad constateerde, dat deze mededeling wel gewaagt van „de verkeerde weg”, „de zonde”, „de schuld”, „de verharding”, ja „de voortgaande verharding” bij ds. A. v. d. Z., maar in gebreke blijft concreet zijn zonde te noemen of zelfs haar het gebod des HEREN te noemen, waartegen ds. A. v. d. Z. zou zondigen en zich verharden.

De kerkeraad constateerde verder, dat uit de bij de mededeling ingesloten vertrouwelijke handelingen en besluiten van classis en particuliere synode hem niet duidelijk geworden is, welke openbare en grove zonde, die der afzetting waardig is, ds. A. v. d. Z. kan hebben bedreven, of het moest zijn dat hij heeft samengesproken, terwijl zijn kerkeraad voor zijn deel een samenspreking met de syn. kerkeraad afwees.

De kerkeraad sprak uit, het deelnemen aan bewuste samenspreking (eind 1961-begin 1962) niet als een zondige daad te kunnen zien, ingaande tegen enig gebod des HEREN, waarom ds. A. v. d. Z. te vermanen zou zijn en te beschuldigen van verharding, ja voortgaande verharding, wanneer hij zijn deelnemen aan bewuste samenspreking niet als zondig kan erkennen en het vermaan daarover verwierpt; laat staan dat hij in 1965 zou dienen afgezet te worden om zijn samenspreking in 1961-62 en om zijn verwerping van vermaan daarover.

De kerkeraad sprak dan ook verder uit de afzetting van ds. A. v. d. Ziel niet te erkennen, zolang hem niet gebleken is, dat ds. A. v. d. Z. zich heeft schuldig gemaakt aan openbare en grove zonde tegen enig gebod des HEREN, zoals in art. 79 en 80 k.o. is gesteld.

De kerkeraad besloot hiervan kennis te geven aan de kerkeraad van Groningen-Zuid, en aan ds. A. v. d. Ziel, met begeleidend schrijven aan beiden, en hiervan publicatie te doen in de kerkelijke pers.

Verklaring van Veendam. In het kerkeraadsverslag van Veendam, opgenomen in de Gereformeerde Kerkbode van Groningen, Friesland en Drente van 4 december j.l., stond de volgende verklaring van deze kerkeraad te lezen:

De kerkeraad nam in zijn vergadering van 23 november kennis van het schrijven van de kerkeraad van Groningen-Zuid, waarin deze de afzetting van ds. Van der Ziel mededeelde.

Betreffende deze kwestie heeft de kerkeraad thans meerdere officiële stukken in zijn bezit, o.a. de vertrouwelijke acta van de P.S. van Groningen 1963-'64 (totaal 52 pagina's) en de acta van de Gen. Synode (totaal 55 van de 600 artikelen); thans is van de kerk van Gron.-Z. naast genoemde brief ontvangen de uitspraak van de classis Groningen (juni 1965) en de besluiten van de P.S. Groningen 1965 (35 pagina's).

De classis Groningen heeft d.d. 3 juni 1965 uitgesproken dat ds. v. d. Ziel geheel van zijn dienst is af te zetten.

Aan deze uitspraak ligt o.a. ten grondslag het door de classis geconstateerde standpunt van ds. A. v. d. Ziel inzake samenspreking en hereniging. De kerkeraad van Gron.-Z. constateerde nu dat niet bewezen is dat deze classis-uitspraak in strijd is met de Schrift en de kerkenordening en houdt dan deze uitspraak voor vast en bondig! Dit doende komt de kerkeraad van Gron.-Z. in strijd met de stijl van de ware kerk. Deze kerkeraad spreekt nu met twee monden: gisteren schreef deze in zijn vertrouwelijke mededelingen II aan zijn schapen dat zijn predikant niet geschorst is, omdat deze anders over de samenspreking dacht dan de kerkeraad; thans wordt hij afgezet o.a. omdat hij wel anders over samenspreking denkt.

Hierdoor moet grote verwarring komen onder de schapen van Groningen, omdat de ware kerk eerlijk, oprecht en ronduit optreedt en niet met twee monden spreekt. De kerkeraad van Gron.-Z. heeft al eens eerder grote verontrusting onder de schapen veroorzaakt en wel door de zgn. schorsing in eigen verantwoordelijkheid. Deze kerkeraad verkeerde toen in een soort noodsituatie. Nood breekt evenwel de wet niet, maar het zich houden aan de wet breekt de nood.

De kerkeraad van Gron.-Z. heeft steeds de orde-kwestie gesteld en de achtergronden buiten het geding gehouden. De P.S. van Groningen 1963-'64 oordeelde zelfs dat behandeling van de achtergronden de in geding zijnde zaak voorbij ging en de gehele procedure in een andere richting zou dringen. Overigens is de kerkeraad van Veendam van oordeel dat de „zonde” van het zich niet houden aan een bepaald besluit nimmer getaxeed kan worden wanneer de inhoud van het besluit buiten aanmerking wordt gehouden.

Uit de overgelegde stukken blijkt dat het de predikanten J. den Ouden en H. Venema als deputaten art. 49 K.O. ter vergadering van de classis Groningen 1965 niet duidelijk is geworden wat nu de zonde van ds. Van der Z. is, welke hem schorsings-respectievelijk bij volharding afzettingwaardig zou maken; zij wensen dan ook de hun gevraagde medewerking niet te verlenen. De kerkeraad van Veendam constateerde dat ook zij zich niet aan de orde hebben gehouden: zij negeren diverse uitspraken van meerdere vergaderingen waaraan zij als deputaten gebonden zijn. Bezwaarschriften zijn door hen niet ingediend. Ook van hen kan gezegd worden, dat zij „een eigen gang” kozen boven „de kerkelijke weg” en dat zij „daarin de broeders niet dienden” zoals van ds. v. d. Ziel gezegd is. Evenwel dezelfde P.S. van Groningen, die achter de afzetting van ds. v. d. Ziel staat, en die dit alles weet, herbenoemde deze deputaten als depp. art. 49 K.O. Dat ook deze P.S. van Groningen hier met twee maten meet, cordeelt de kerkeraad van Veendam slecht.

Overigens maakt de gehele procedure een te zwaar geladen indruk op de kerkeraad. Er is een grote kerkeraad, die een aangevraagde samenspreking van een bepaald karakter afwees. In de gehele procedure wordt nu als een axioma aangenomen dat deze afwijzing naar inhoud en vorm geheel naar de Schrift was. Tussen al of niet afwijzen bestaan evenwel nog talrijke variaties. Ruim een jaar later deelde een predikant mede te gaan samenspreken over hetgeen de beide Gereformeerde Kerken gescheiden houdt. Onmiddellijk een felle reactie in de grote kerkeraad.

Achtergronden speelden binnen deze kerkeraad natuurlijk een zeer grote rol, hoewel tegenover de schapen openlijk het tegendeel wordt gepredikt. Uit de overgelegde stukken blijkt evenwel niet dat de door ds. Van der Ziel gevraagde samenspreking hetzelfde karakter had als de door de kerkeraad afgewezen samenspreking. „De waarheid luistert nauw”, wanneer het om tuchttoefening gaat! De betrokken predikant heeft dan enkele samensprekingen gehouden die voorzover de kerkeraad van Veendam kan beoordelen, niets hebben opgeleverd, waarover de kerkeraad zich niet verwondert. Wegens het plegen van grove zonden en het volharden hierin wordt deze predikant dan bijna vier jaar later door de grote kerkeraad eerst geschorst en daarna afgezet.

Uiteraard hecht de kerkeraad van Veendam grote waarde aan het oordeel van ds. D. van Dijk van Groningen, een nestor onder onze predikanten. De kerkeraad heeft dan ook kennis genomen van de brochure „De jongste aanval op de vrijmaking als acte van trouw”, geschreven door de predikanten D. van Dijk en W. G. de Vries en ter lezing aanbevolen door prof. Kamphuis in de Reformatie van 17 juli. In de

Reformatie van 18 september j.l. deelt ds Van Dijk bij de aankondiging van deze brochure mede, dat het in heel deze procedure niet gaat om samenspreking, „samenspreking al of niet”, ook niet om „doorgaande reformatie, ja dan neen,” maar dat de inzet van alles is de verkeerde houding van ds A. v. d. Ziel. De kerkeraad van Veendam acht deze bewering in strijd met hoofdstuk II, dat handelt over „De overtuiging van ds A. v. d. Ziel” en met hoofdstuk III, dat handelt over „De handelingen van ds A. v. d. Ziel” (= houding) op grond van zijn overtuiging en in strijd met de uitspraak van de classis Groningen. Ds Van Dijk is dan voor afzetting, terwijl hij nochtans in de brochure schrijft dat „ds A. v. d. Ziel voor zichzelf overtuigd is, dat deze het goede zocht voor de Kerk”. Mag men een predikant afzetten wegens het plegen van grove zonden en het hierin volharden, terwijl gezegd wordt dat die predikant overtuigd is het goede te zoeken voor de Kerk?

Naar de overtuiging van de kerkeraad van Veendam kan dan op die gronden geen afzetting of schorsing plaatsvinden. De kerkeraad van Veendam kan het begrijpen dat ds H. Bouma van Assen in de Geref Kerkbode van 31 juli in deze kwestie het woord „verblindend” gebruikt. Overigens acht de kerkeraad van Veendam het onzedelijk om eerst in de gehele procedure uitsluitend over „de houding” te handelen en dan in de afzettingsprocedure mede de „overtuiging” in rekening te brengen.

De kerkeraad van Veendam zal zich nader beraden hoe in deze verder te handelen.

Ede. De Gereformeerde Kerk van Ede nam het volgende besluit:

De Raad van de Gereformeerde Kerk te Ede heeft de gronden voor de schorsing van ds. A. v. d. Ziel, zoals die gegeven zijn door de Generale Synode, besproken.

Hoezeer het hem bedroeft, de Synode te moeten tegenspreken, acht hij zich, thans tot ratificatie geroepen, genoodzaakt te verklaren, dat hij deze gronden niet kan aanvaarden,

1e omdat niet aangetoond is, dat er een grove zonde, nog minder een openbare grove zonde, bedreven is,

2e Omdat een kardinaal punt in de beschuldiging was: het aanrichten van muiterij, terwijl een duidelijk verbod, waartegen ds. Van der Ziel in opstand zou zijn gekomen, door de kerkeraad van Groningen-Zuid niet gegeven is,

3e omdat hij een besluit, waaruit het hantieren van de sleutelen des Hemelrijks moet volgen, alleen voor zijn rekening mag nemen, als dit kennelijk op Gods Woord gegrond is en hij daar dus unaniem achter moet staan.

De kerkeraad gaf van dit besluit de volgende toelichting:

De kerkeraad wil beginnen met de gemeente erop te wijzen, dat, als hij niets uitgesproken zou hebben over de besluiten inzake de schorsingswaardigheid van ds. Van der Ziel, hij voor deze besluiten verantwoordelijk zou zijn. Nu heeft de Gen. Synode uitspraken gedaan, die tot het gebruik van de sleutelen des Hemelrijks zullen leiden. Daarom heeft de kerkeraad zich verplicht gevoeld deze gronden te onderzoeken.

Wat nu punt 1 van het kerkeraadbesluit betreft:

Gezien de gang van het proces is er kennelijk geen sprake geweest van grove zonde, die voor de kerk schadelijk is, getuige het feit dat er niet alleen steeds groot verschil van mening onder de broeders op de kerkelijke vergaderingen heerste over de ernst van het vermeende kwaad, maar dat ook zo lange uiteenzettingen nodig blijken om een openbare zonde aan te wijzen.

Als de kerkeraad van Groningen-Zuid al overtuigd was van de onjuistheid van het gedrag van ds. Van der Ziel dan had hij moeten volstaan met bijvoorbeeld een motie van afkeuring, en had hij óók genoeg moeten nemen met de verklaring van ds. Van der Ziel dat hij zich bij de uitspraak van de classis Groningen wilde neerleggen.

Wat punt 2 van het kerkeraadbesluit betreft: (geen muiterij, want er lag geen duidelijk verbod) sommige broeders menen dat er wel een verbod lag voor ds. Van der Ziel om te gaan praten. Dan hadden daarvoor door de Synode ook de schriftuurlijke gronden moeten worden aangegeven. Men kan geen censuur beginnen omdat iemand enig verbod heeft overtreden, als de schriftuurlijke gronden voor dat verbod niet klaar en duidelijk worden genoemd. Zie de besluiten dezer Synode inzake ds. v. d. Schaff.

Andere broeders stellen echter dat er niet een uitdrukkelijk verbod lag voor ds. Van der Ziel, overtreding waarvan hem tot een muiter maakte, getuige het feit:

- dat tijdens de procedure het H. Avondmaal gehouden kon worden, na censura morum;
- en dat ds. Stam op 26 nov. '62 een jaar na het dusgenaamde verbod nog op de kerkeraad kon verklaren aan ds. Van der Ziel: „De kerkeraad heeft nooit een besluit tegen uw persoon of afkeuring over uw leer genomen, noch u als kerkeraad openlijk berispt”. K 2, 6c;
- en tenslotte dat de Gen. Synode uitspraak (v.oord. 1 en 2) dat Groningen-Zuid in zijn uitspraken duidelijker had dienen te formuleren dat hij bij ds. Van der Ziel aanwezig

oordeelde een zonde als bedoeld in art. 80.

Wat punt 3 van het kerkeraadbesluit betreft (zo'n verrekend besluit moet kennelijk op Gods Woord gegrond zijn):

Het feit dat de Gen. Synode met twee maten heeft gemeten, inzake het meestemmen van de naburige kerkeraad bij de behandeling op de classes resp. van Groningen en van Dokkum, is een zo kennelijke overtreding van de Heilige Schrift dat alleen reeds daarom een geref. kerkeraad zich niet achter deze besluiten mag stellen.

Het feit dat op grond van een besluit met 13 tegen 14 stemmen aangenomen tot afzetting zou worden overgegaan, maakt de tucht onder ons tot een aanfluiting.

De gemeente zal immers vragen of bij een omgekeerde stemmenverhouding, zoals de volgende dag ter G.S. de dingen lagen, de wil des Heren was veranderd.

Tenslotte wijst de kerkeraad nog op het feit dat de onder ons geldende afspraken van de kerkenorde in deze procedure herhaaldelijk zijn overtreden. Het is duidelijk dat een geref. kerkeraad zó omstreden tuchtmaatregelen eenvoudig niet voor zijn rekening kan nemen.

Men leze als schriftbewijs bij punt 1: Ef. 5 : 11-13; I Joh. 2 : 19. Bij punt 2: I Kor. 4 : 6 en Openb. 22 : 18. Bij punt 3: Spreuken 20; 10, 23; I Kor. 14 : 40; Jeremia 4 : 2.

Dronten. De kerkeraad van Dronten besloot de volgende brief te zenden aan de Raad van de Gereformeerde Kerk van Groningen-Zuid Weeleerw. en Eerw. heren en broeders,

Met droefheid namen wij als Raad van de Gereformeerde Kerk van Oostelijk-Flevoland kennis van uw brief d.d. 8 nov. 1965, waarin u ons uw besluit bekend maakte van de gehele afzetting van uw predikant ds. A. van der Ziel.

Na lezing van uw brief moet ons, broeders, het volgende van het hart:

U spreekt wel van de zonde van ds. A. van der Ziel en van zijn verharding in die zonde, maar u duidt in geen enkel opzicht deze zonde aan of geeft ook van de zonde maar enige kwalificatie. Dat gedeelte echter van onze kerkenordening, waarin werd opgenomen hetgeen wij met elkaar hebben afgesproken betreffende de gehele afzetting van een dienaar des Woords, kwalificeert wel de zonde; namelijk als „ene openbare grove” terwijl het daarop volgend stuk ter verduidelijking zelfs een hele reeks van dergelijke zonden noemt.

In uw brief vinden wij echter geen enkele aanwijzing, dat de door u bedoelde zonde deze, in onze kerkelijke afspraak genoemde, kwalificatie moet dragen, zodat voor ons uw spreken van de zonde van ds. A. van der Ziel als de gehele afzetting van de dienst waardig, onduidelijk is.

Wij mogen u hier ook verwijzen naar hetgeen de Generale Synode van Rotterdam 1964 uitsprak. Zie acta art. 315 van oordeel -I.

Ook uw stelling, dat door de uitspraken van de classis en de part. syn. is voldaan aan het bepaalde in art. 79 k.o. ten aanzien van de afzetting van een dienaar des Woords kunnen wij vooralsnog niet aanvaarden. Genoemd artikel spreekt immers van het voorgaand oordeel der naastgelegen gemeente, reeds bij schorsing, een handeling, die toch ligt aan de **aanvang** van een als door u gevoerde procedure.

Uit uw schrijven blijkt in geen enkel opzicht, dat het **begin** van uw handelingen met ds. A. v. d. Ziel is geweest naar hetgeen wij omtrent deze dingen als zusterkerken hebben afgesproken. (Zie ook acta Gen. Syn. Rotterdam 1964 art. 431.)

Onze Gene. Syn. van Rotterdam, broeders, sprak van een „aldus ontstane situatie” (acta art. 431), daarmee doelend op een NOODSITUATIE. Wij erkennen en gevoelen, dat er tussen gemeente en predikant een dergelijke situatie kan ontstaan. Het ligt zelfs niet op onze weg te beoordelen of een dergelijke situatie bij u aanwezig was. U bent de enige, die dat kunt beoordelen en wij willen in deze gaarne uw oordeel aanvaarden. Wanneer wij echter met een beroep op een „aldus ontstane situatie” besluiten gaan nemen en bekrachtigen, die ingaan tegen hetgeen wij onder elkaar hebben afgesproken, dan kunnen wij dat niet anders zien, dan als het „invoeren van een subjectieve norm in onze kerkelijke rechtsspraak, waarvan de ruineuze gevolgen voor het kerkelijk leven niet zijn te overzien”. (Zie het meerderheidsrapport en advies van de deputaten der part. syn. d.d. 25 mei 1965.)

Zonder ook maar uw moeite en zorgen te onderschatten of ons in te dringen in hetgeen uw dienst is, achten wij dat hier het Woord van de dichter van de 15e psalm ons bindt: „Heeft hij gezworen tot zijn schade, evenwel verandert hij niet”.

Broeders, na al hetgeen wij u hierboven schreven, moet het u duidelijk zijn, dat wij uw conclusie „dat derhalve ds. A. van der Ziel heeft opgehouden dienaar des Woords te zijn in de Gereformeerde Kerken in Nederland” voor wat ons betreft, vooralsnog niet zonder meer kunnen aanvaarden of honoreren.

Moge de Heere u in al uw overleggingen leiden door Zijn Heilige Geest en moge Hij, door de kracht van Zijn Woord u terugvoeren van deze naar onze eerlijke overtuiging, voor Hem onbestaanbare weg, die wij dan ook, wat deze zaak betreft, met u thans niet kunnen of mogen gaan.

De Heere zegene u en onze broedergroet moge u vergezellen.

Kampen. De Raad van de Geref. Kerk van Kampen besloot aan de Raad van de Geref. Kerk van Groningen-Zuid de volgende brief te schrijven:

Weleerwaarde en eerwaarde broeders,

De raad van de Geref. Kerk te Kampen nam in zijn vergadering van 1 dec. 1965 kennis van uw schrijven d.d. 8 nov. 1965 waarin U ons bericht dat ds A. v. d. Ziel als dienaar des Woords door U is afgezet.

Het heeft ons getroffen, dat uw raad, evenmin als hij dat deed bij de schorsing van zijn predikant in 1963 ook thans aan de kerken niet mededeelt aan welke van de openbare grove zonden, in art. 80 van de kerkenorde genoemd, ds A. v. d. Ziel zich heeft schuldig gemaakt.

Gezien de ernst van de afzetting zouden wij U willen verzoeken zo haast dit kan, ons van deze zonde a!snog mededeling te doen.

U zult verstaan dat tot die tijd uw genomen besluit voor ons geen enkele rechtskracht kan bezitten.

KORT VERSLAG

van de vergadering van de deputaten-curatoren in de Theologische Hogeschool te Kampen d.d. 6 december 1965.

Bij afwezigheid van de president, ds D. v. Dijk (die even later ter vergadering komt, opent de 1e assessor ds F. de Vries de vergadering, leest psalm 127 en gaat ons voor in gebed. Ds. A. I. Krijtenburg is vervangen door zijn secundus ds W. Vreugdenhil. Van de hoogeraren zijn present: prof. dr L. Doekes, prof. H. J. Schilder en prof. J. Kamphuis.

De lezing en vaststelling van de notulen zullen blijven overstaan tot de volgende vergadering.

Door ds H. Veltman wordt verslag gedaan over de opleiding voor het protentamen „Nieuw Ruimzicht” te Doorn. Aan de senaat wordt verzocht nader advies uit te brengen over deze zaak.

De volgende ingekomen stukken worden behandeld:

- afschrift van de correspondentie tussen de deputaten-financiël en drs J. P. L. De bespreking ervan wordt uitgesteld tot de gecombineerde vergadering van deputaten-curatoren en deputaten-financiël;
- brief van A. B. te N. De behandeling hiervan wordt uitgesteld tot de volgende vergadering;
- schrijven van het dames-comité bibliotheekfonds, waaruit bleek dat door dit comité f 2.800.00 werd bestemd voor de arbeid van de assistent-conservator en f 21.000.00 voor de bibliothecaris ten behoeve van de bibliotheek. Hiervan wordt met grote dankbaarheid kennis genomen;
- bericht van de drukkerij fa. M. J. v. d. Loeff over de uitgave van diens boek „Overijssel 1966”;
- schrijven van P. A. te U. wordt terzijde gelegd als onze vergadering niet regarderende;
- kennisgevingen van ondertrouw van T. O. G. M. Bosma en W. Vos, K. Verlind en G. Barkmeijer; deze zijn door de secretaris reeds gelukgewenst;
- bericht van een door de burgerlijke gemeente Groningen verleende studiebeurs groot f 500.00 aan een student der Theologische Hogeschool.

De secretaris doet verslag van de door hem verzorgde uitgegane stukken.

De president schorst de vergadering voor de gecombineerde samenkomst van haar met deputaten-financiël over de vaststelling van de begroting van baten en lasten voor het jaar 1966.

De notulen van de gecombineerde vergadering van 16 september j.l. worden gelezen en vastgesteld.

De begroting voor het jaar 1966 wordt besproken en vastgesteld.

De deputaten klagen er een en andermaal over, dat er in zoveel classes niet wordt opgebracht, wat gevraagd werd en verwacht mocht worden. Daarom willen zij, dat de gemeenten met ernst op het hart wordt gebonden in dezen aan haar roeping te voldoen, opdat onze Theologische Hogeschool niet in financiële moeilijkheden gerake.

Nog enige andere zaken van financiële aard worden behandeld.

De vergadering gaat nu over in een van de „stichting Greijdanus-Kruithof-Fonds”. De notulen van de vergadering van 6 december 1964 worden gelezen en vastgesteld. Hierna wordt de balans van de stichting per 31 december 1964 en de rekening van baten en lasten over 1964 besproken en vastgesteld. De gememoreerde vergaderingen worden nu gesloten, waarna de vergadering van deputaten-curatoren wordt voortgezet.

Het accountantsverslag van de firma Van Dien, Van Uden & Co wordt gesteld in handen van ds J. Hettinga en ds J. ten Hove voor nader verslag op een volgende vergadering.

Het „kort verslag” wordt gelezen en vastgesteld. Ds W. Vreugdenhil gaat voor in dankgebed, waarna de vergadering door de president wordt gesloten.

Op last v. d. vergadering v. deputaten-curatoren
J. Hettinga, Assessor II.